

Älvborgarna

NR 1 • 2013

Succé för Emerentia - I 3

- **Chefen MRV väst skriver**
- **Vad händer på Kängsö?**
- **Info om Sjukhuskompanierna**

- **FVMA – Västsvenska militärarvet**
- **SMKR – Kamratföreningar i samverkan**
- **SVK 100 år – några bilder**

Kamrater!

KONTAKTUPPGIFTER TIDNINGSUPPGIFTER

ÄLVSBOGARNNA är ett samarbete mellan Göteborgs Garnison/Försvarmakten, Elfsborgsgruppen/Försvarmakten (kontaktperson Hanseman Samuelsson, tel 031-69 21 82), Kungliga Älvsborgs Regementes Kamratförening (kontaktperson Lars Rehn, tel 033-41 49 43) och Göteborgs Garnisons kamratförening (kontaktperson Kaj Modig, tel 031-26 54 80). Vidare medverkar traditionsföreningarna genom FVMA, kontakta Bertil Kärnefelt tel 031-322 49 06 eller Jan Berner 0707-71 10 02.

ANSVARIG UTGIVARE är
Fred Backlund.

REDAKTÖR är Peter Andersson/Erik Pousar, Göteborgs Garnison, Box 5155, 426 05, V Frölunda

OMSLAGSBILDEN illustrerar vår inriktning att säkra Göteborgs hamn under alla tänkbara omständigheter. Ett gigantiskt containerfartyg i bakgrunden och en stridsbåt med en tjej som co-pilot under Emerentia -13. Bild: Adam Lundkvist. Läs vidare om Emerentia inne i tidningen.

Nu är sommaren äntligen här efter en väldigt intensiv vår. Förbandsövningar, två omgångar GMU (Grundläggande Militär Utbildning), Sjövärnskåren 100 år och mycket mera.

Jag har nu innehaft tjänsten som chef för Elfsborgsgruppen i snart fem år. Tidigare tjänstgjorde jag på förband, skolor, Högkvarteret, flera år i utlandsstyrkan och tyckte nog själv att jag på många ställen fått jobba väldigt mycket. Jag var väldigt glad och förvåntansfull att få komma till Elfsborgsgruppen, men kunde aldrig föreställa mig att det skulle komma att bli så mycket jobb som när jag fick förmånen att inneha den tjänst jag nu har. Varför har jag upplevt det så?

Det beror på att om man jobbar med människor som engagerar sig frivilligt i det de tror och brinner för, så förväntar de sig också ett genuint engagemang ifrån sin utbildningsgrupp.

Det är er vi möter i våra bataljoner och organisationer som stödjer vår verksamhet. Jag och mina medarbetare vid Elfsborgsgruppen har försökt att leva upp till era förväntningar och jag kan bara konstatera att all tid och allt arbete vi lagt ner varit värt det då vi fått så oerhört positiv respons tillbaka ifrån er.

Vad har då hänt under dessa år? Ganska mycket faktiskt, jag vågar här säga att det hänt väldigt mycket.

Vi har infört ett nytt utbildningssystem, KFÖ-systemet, direktutbildning till våra förband genom GMU. Alla i Hemvärnet är nu registrerade i samma personalredovisningssystem som övriga i försvarmakten (PRIO) och vi har infört en ny organisation som inkluderar nya avtalstider och nya ersättningar. Våra förband har tillförts mängder av ny materiel både vad gäller personlig sådan och förbandsmateriel. Sammantaget betyder detta enligt mig att vi gått från enskilda soldater till väl fungerande förband. Vi vet nu att vi klarar mobilisering med utgångsgruppering på förstahandsuppgiften och även att lösa uppgiften enligt mål som gäller för våra förband.

Det har varit en jobbig tid för er i förbanden och personalen vid Elfsborgsgruppen. Att ta till sig det nya och våga släppa det gamla. Att hitta nya former i vårt samarbete gällande övningsplanering och bataljonernas organisation. Det har ibland varit friktioner i det nya redovisningssystemet som drabbat enskilda eller flera individer. Totalt tycker jag att vi tillsammans klarat detta mycket bra och arbetet har präglats av vilja, förmåga och uthållighet.

När jag reflekterar över det vi gjort tillsammans känner jag mig stolt över att få vara chef för Elfsborgsgruppen och en del i utvecklingen av våra fyra bataljoner.

Jag kan konstatera att det fortsatt råder en mycket positiv anda i våra bataljoner, vilket gläder mig. Emerentia -13 genomfördes 22-28 april och fokuserade på skydd och bevakning av Göteborgs hamn med farleder och landförbindelser. Jag skall inte nämna mycket om detta då det görs på flera ställen i tidningen. Jag vill ändå nämna att den förmåga som våra förband visade har stärkt vår roll och vårt förtroende hos övriga aktörer inom krishanteringssystemet. Det engagemang ni har och den höga kvalitet ni håller uppskattas av både våra politiker och av Försvarmakten och det skall vi fortsätta med. Bra gjort!!!

Vad tror jag om framtiden för våra förband? Jag tror att hemvärnsbataljonerna kommer att vara en prioriterad verksamhet i Försvarmakten. Fokus kommer att öka på det nationella försvaret och försvarsplaneringen. Det kommer att bli tydligare vilka uppgifter bataljonerna skall lösa och hur ledningen skall verkställas. Här kommer den nya militärregionen att ha en viktig uppgift. När det gäller förbandens utveckling så är min vision att vi 2014 skall nå en förbandsuppfyllnad på 85%. En viktig del är vår GMU, som årligen ger ett nytillskott på ca 100 soldater. Rekrytering är vår stora utmaning och här bär vi alla ett stort ansvar att dra vårt strå till stacken. Sprid den goda informationen om förbandens förmåga i din omgivning och bidra till att vi i Göteborgs- och Sjuhäradsbygden blir riksdande vad gäller att rekrytera och utbilda hemvärnsförband.

Att få vara en del av Elfsborgsgruppen och leverera utbildning till er alla i våra förband samt följa er positiva utveckling är en förmån och jag hoppas få delta i den flera år till.

Jag önskar er alla en riktigt skön och fin sommar!

LARS-GUNNAR OLSSON
C ELFSBORGSGRUPPEN

Foto: Eva Blackerfelt

Överste Leif Härdig på Sjövärnskårens 100-års jubileum

Garnisons- chefens sida:

”Ni har alla haft ett högt säkerhetsmedvetande under denna övning

I denna text vill jag kommentera övningen Emerentia 13. Det var en stor försvarsmaktsövning i alla miljöer och inkluderade 41. Hemvärnsbataljonen, 43. Hemvärnsbataljonen, 132. Säkerhetskompani sjö, 17. Bevakningsbåtskompaniet samt Stabs- och trosskompaniet från 61. Luftvärnsbataljonen. Totalt var vi ungefär 800 personer från Försvarsmakten involverade. Syftet var att öka vår insatsförmåga inom ramen för pluton, kompani och bataljon. Hemvärnets underrättelsekompanis flygtropp gav oss även lokalt luftherravälde!

Utöver detta genomfördes samverkan med de samhällsaktörer som har uppgifter inom krishantering i syfte att utveckla vår regionala förmåga för skydd av samhällsviktig verksamhet. Den delen sammanlänkades i ett gemensamt seminarium, en ”Table top”, med brett deltagande.

Övningen besöktes bland annat av chefen för Försvarsmaktens produktionsledning, generallöjtnant Göran Mårtensson och chefen för militärregion väst, överste Fredrik Ståhlberg.

Tack för en väl genomförd Emerentia -13! Jag sammanfattar övningen med tre ledord:

Lojalitet – alla vi, som soldater och sjömän, står för Försvarsmaktens värdegrund och är lojala mot varandra inom gruppen. Detta uppfylldes med råge!

Ledarskap – chefer på alla nivåer har ansvar för sina soldater och deras säkerhet; övningen genomfördes utan allvarliga händelser och ex vis chefen för Hemvärnets underrättelsekompani gjorde en mycket god analys av läget i samband med en planerad landstigning, som trots svårigheter genomfördes på ett bra sätt. Ni har alla haft ett högt säkerhetsmedvetande under denna övning, tack för detta!

Verksamhet – jag har sett att övningen på alla nivåer haft en god verksamhet med kompaniövningar på övningsfält, skarpa stridsskjutningar, fordonstransport mellan övningsfält och skyddsobjekt, samt träning och samverkan inom skyddsobjekt. Detta omfång innebar att staber på olika nivåer fick planera och genomföra verksamhet i olika tidshorisonter.

Alla har haft att göra, ingen nämnd och ingen glömd, men för att ge ett exempel så fick Stabs- och trosskompaniet från 61. Luftvärnsbataljonen dessutom genomföra skarp reparationstjänst av fordon och öva sin sjukvårdsgrupp i samverkan med Hemvärnets sjukvårdsgrupper.

Till Elfsborgsgruppen säger jag – tack för en mycket väl planerad och genomförd övning.

Jag tackar även Försvarsmedicincentrums insatsledning, som under övningen var BA –

”liten men en gigant”!

Denna övning har skapat möjlighet att mot framtiden än mer utveckla lokalt och regionalt övningsomfång. På sikt bör våra Sjukhuskompanier kunna delta med sin förmåga tillsammans med medicinsk evakuering för att därigenom träna omhändertagande från skadeplats och bakåt.

Vår samlade förmåga mot framtiden är dock avhängig en god rekrytering. De förband som kan rekrytera och behålla soldater och sjömän över tiden har denna framtid. Kan vi alla, som på ett eller annat sätt är knutna till Göteborgs garnison, rekrytera varsin ny medarbetare går vi i Göteborg i mål med vår uppgift. Således – rekrytera mera!

Till sist vill jag ge en eloge för de väl genomförda evenemangen Sjövärnskåren 100 år, Garnisonens dag 2013 samt Göteborg Aero Show. Det har varit en evenemangs- och övningstät vår. Och till alla, även ni som inte övades denna gång, välkomna åter efter en skön semester!

ÖVERSTE LEIF HÄRDIG
Ställföreträdande chef
Försvarsmedicincentrum

Försvarsinriktningsbeslut 2015

2015 är det tänkt att riksdagen skall fatta ett nytt försvarspolitiskt inriktningsbeslut. Som en viktig del i detta har regeringen tillsatt en försvarsberedning med representanter från samtliga riksdagspartier.

Den 1 juni redovisade beredningen sin syn på viktigare förändringar i den internationella utvecklingen globalt, såväl som regionalt. Utifrån detta har beredningen resonerat kring vilka konsekvenser detta bedöms få för svensk försvars- och säkerhetspolitik. Av stort intresse för Göteborgs garnison, som har en tydlig nationell profilering, är att det till synes råder politisk enighet om att fokus skall ligga på att värna hemlandet.

Utifrån dragna slutsatser kommer Försvarsberedningen i nästa skede att ges i uppdrag att redovisa en försvarspolitisk rapport innefattande konkreta förslag till vilka delar

Modern ATGM – avfyrare för antitankrobot från SAAB Bofors

som bör ingå i det kommande försvarsinriktningsbeslutet. En gissning är att en ytterligare uppgradering av Hemvärnets insatskompanier härvid kommer att diskuteras. Sannolikt kommer en sådan diskussion att innefatta förslag om en stärkt pansarvärnsförmåga och

granatkastare för indirekt eld.

Förmågan att genomföra utlandsinsatser kommer sannolikt även fortsättningsvis att vara av intresse men inte dimensionerande för utformningen av försvarsmakten som var fallet med försvarsinriktningsbeslut 2009.

Med utgångspunkt i försvarsberedningens utlåtanden kommer regeringen att utforma en försvarsinriktningsproposition som riksdagen därefter kommer att ta ställning till.

Ordförande för försvarsberedningen är Cecilia Widegren, moderat riksdagsledamot från Skaraborg. Vice ordförande är Peter Hultqvist som är socialdemokraternas försvars- och säkerhetspolitiska talesperson.

Mer information om försvarsberedningen och deras rapporter hittar du på regeringens webbplats: www.regeringen.se/sb/d/495/a/203076 eller med sökning på Regeringen + Försvarsberedningen.

RED.

Känsö, vad händer?

Formellt separata ärenden är ibland hopflätade på ett sätt som gör att de uppfattas som sammanhängande. Ett bra exempel på detta är Göteborgs skärgårdsskjutfält som egentligen är tre ärenden;

1. Försvarsmaktens nyttjanderätt till den fastighet som av lantmäteriet benämns Göteborg Känsö 1:1 och som fysiskt innefattar öarna Stora Känsö och Känsö fjärskär med omgivande och mellanliggande vatten.
2. Rätten att vid skarpskjutningar lägga

riskområde över av andra ägt vatten och land i form av kobbar och skär.

3. Miljötillstånd för nyttjandet av Göteborgs skärgårdsskjutfält

Det sista ärendet ligger efter att ha vandrat upp i systemet på regeringens bord för avdömning. Av det som är känt kommer inte regeringen att fatta beslut i ärendet före det att de två andra ärendena är längre komna.

I detta avseende kan konstateras att medlemmarna i Brännö samfällighetsförening vid ordinarie årsmöte den 23 mars 2013 avisade statens bud på köp av fastigheten. Det som nu är föremål för diskussion är ett långsiktigt arrendavtal inkluderande en överenskommelse rörande rätten att lägga risk på av andra ägt vatten och land i form av kobbar och skär. Utfallet av denna diskussion förväntas efter sommaren. Om samsyn inte uppnås förväntas staten företrädd av Fortifikationsverket före årsskiftet lämna in en exproprieringsansökan. Sannolikt kommer en sådan också att innefatta rätten att lägga risk på av andra ägt vatten och land i form av kobbar och skär.

RED.

Skjutning med skarp ammunition på Känsö

MRV – Militärregion väst har ansvaret för regional ledning vid nationell krishantering i västra Sverige från och med 15 januari 2013. Här uttalar sig dess chef, överste Fredrik Ståhlberg, om erfarenheterna efter Emerentia -13, som nyligen genomfördes i bland annat Göteborgs hamn.

Samverkan – en av våra uppgifter

”**ETT ANGREPP PÅ** en stor hamn ute i Europa, ett angrepp avväjrt i Danmark, nu höjs beredskapen i Göteborgs hamn och vi kallar in några av våra hemvärnsförband...” Övningsledaren målar upp scenariot inför övningen Emerentia för personalen från Militärregion Väst. Om det här hade skett på riktigt skulle det varit en av uppgifterna för dem att leda insatsen från Försvarsmaktens sida.

Militärregion väst

Sedan januari i år är det Militärregion väst som har ansvaret för regional militär ledning vid nationell krishantering. Personalens uppgift är att leda militära insatser vid bevaknings- och skyddsuppgifter av den typ som övades under Emerentia. De ska genomföra civil-militär samverkan och lämna stöd till samhället.

Under uppbyggnaden i år kraftsamlar Militärregion väst på kunskapsuppbyggnad och kontaktskapande verksamhet. Bland annat deltar personalen i olika civil-militära projekt för att på ett effektivare sätt använda resurser och skapa förutsättningar för en gemensam lägesuppfattning.

– Samhället har efterfrågat våra resurser och förmågor under en längre tid, säger chefen för Skaraborgs regemente, överste Fredrik Ståhlberg, som också är chef för Militärregion väst. Nu är grunden klar och vi har påbörjat försvarsplanering, planerat fältövningar och genomför konkret sam-

verkan med polis, räddningstjänst och länsstyrelser.

Samverkan mellan myndigheter

Insatser som de som övades under Emerentia görs inte enskilt utan det är tillsammans som är honnörsoordet. Under övningen genomfördes ett moment där fem aktörer, räddningstjänsten, ambulans, polis, Försvarsmakten och hamnens vaktbolag spelade upp en fiktiv händelse och resonerade om vem som leder arbetet.

– I all sin enkelhet visar ett sådant här spel att behovet att öva samverkan är stort, säger Clas-Göran Johansson, chef för staben för Militärregion väst. Spelet belyser svårigheterna, för att vi ska använda resurserna rätt och lösa uppgiften. Det visar vikten av att kommunicera – var och en är duktig på sitt, men vi måste arbeta tillsammans.

– Det har varit en bra övning med flera viktiga moment om just samverkan och hur vi från Försvarsmakten ska bidra, fortsätter Fredrik Ståhlberg, som tidigare under dagen varit med på den stora samverkansövningen tillsammans med bland annat Länsstyrelsen, Polisen, Räddningstjänsten, Kustbevakningen, Sjöfartsverket och flera andra samhällsaktörer.

– Det finns ingen som bestämmer över alla andra utan det beror på vilken lag som styr en eventuell insats, menar överste Ståhlberg. Allt beror på situationen, där vi löser uppgiften via samverkan. Det är en styrka att ha suttit ner tillsammans med övriga aktörer inom krishantering. Det handlar om att hitta varandra och planera innan en skarp uppgift ska lösas. Hemvärnsförbanden, som jag följt under övningen i Göteborg och dess skärgård, gör en mycket bra insats, avslutar Fredrik Ståhlberg.

Från vänster, Clas-Göran Johansson, stabchef MRV, Marcus Green, Länsstyrelsen, Fredrik Ståhlberg chef MRV och L-G Olsson, chef EBG. Foto, Anne-Lie Sjögren.

Ett fyrfaldigt leve

LÖRDAGEN DEN 1 JUNI avgav Göteborgs rörliga salubatteri sin första salut på Käringberget. Mer exakt avgavs vid fyra olika tillfällen salut i form av dubbel svensk lösen.

Svensk lösen kallas den lösen som sedan 1635 använts av svenska försvarsmakten. Den består av två skott i tätt följd. I krigstid användes den som en igenkänningsignal både till lands och till sjöss. Vid högtidliga tillfällen gavs salut med dubbel svensk lösen, alltså fyra skott. Det är den dubbla svenska lösen som gett upphov till det svenska bruket med fyrfaldigt leve i samband med högtidligheter. I Danmark har man på motsvarande sätt högtidlig lösen med tre skott.

På samma sätt som militär honnör har sitt ursprung i riddarseden att lyfta sitt hjälmvisir för att tillkännage fredliga avsikter, har seden att skjuta salut också ett ursprung i att signalera fredliga avsikter. När ett örlogsfartyg nalkades en hamn, skulle man visa att man tömt sina kanoner. Många fartyg hade 21 kanoner att tömma före anlop och denna sed har kommit att ge uttryck för särskilt högtidlig hälsning. I många länder skjuts salut med 21 skott för att hedra statschefen. I Sverige kan dubbel kunglig lösen skjutas med två gånger 21 skott vid födelse av tronföljare och vid statschefs frånfalle.

RED.

Emelie tillhör kanonbetjäningen som tjänstgjorde på Garnisonens dag

I 32. Säkerhetskompani Sjö

Inom varje försvarsgren finns säkerhetsförband utbildade för att upptäcka och avvärja säkerhetshotande verksamhet. Dessa hot kan förekomma i hela konfliktsskalan från fred till krig. Säkerhetshoten kan bestå av sabotage, främmande underrättelseverksamhet, kriminalitet, terrorism och subversion.

Marinens bidrag i Göteborg utgörs av 132. Säkerhetskompani sjö, som tillsammans med bland annat Säkerhetsskvadron mark (armén, flygvapnet) utgör delar av 13. Säkerhetsbataljonen.

För att upptäcka dessa hot använder vi egna och andra förbands underrättelser och gör en analys av läget för att därefter anpassa vår taktik. Informationsinhämtning inom eget förband genomförs i form av egen spaning, patrullering och samverkan med civilbefolkningen etc. Viktiga sensorer på kompaniet är hundarna som är fantastiska på att spåra det de är tränade till.

132. Säkerhetskompani Sjö, som är utgångsgrupperat i Göteborg, är specialiserat på att lösa sina uppgifter i kust- och skärgårdsmiljö. Förbandet har möjlighet att förflytta sig såväl på land som på vatten helt genom egen försörg.

För att lösa uppgifter i denna typ av miljö krävs soldater med god fysik, god psykisk status, stor flexibilitet och stort ansvarstagande. Patrullerna arbetar ofta autonomt under långa perioder, företrädesvis i skärgårdsteräng, men övas på att verka över hela landet.

Kompaniet tillhör Amfibieregementet där vi lyder under C Amf1 avseende produktion, men lyder operativt under chefen för 13. säkerhetsbataljonen som huserar på Livgardet.

Vad har vi gjort det senaste, då?

Efter nyår började våra nyanställda med ett par lugna veckor då obligatoriska genomgångar undanbjöds. Därefter hade vi en grundkurs i strid innan soldaterna for iväg på vinterutbildning.

Denna varade i ca tre veckor i Arvidsjaur och var mycket uppskattad. När truppen anlände dit så var vädret en chock: +7 grader! Detta varade lyckligtvis bara under något dygn innan ordningen återställdes till minusgrader. Många minusgrader!

Under våren har förbandets mer erfarna patruller fortsatt sina befattningsutbildningar (spaning, sjukvårdare, prickskyttar, båtförare,

Vinterövning i Norrland

hundförare etc.) samt blivit samövade i skog, skärgård och bebyggelse. Belastningen har bitvis varit tung och soldaternas vilja att lösa uppgift har prövats, bland annat efter en längre tids konstant genomsök i mörker, kyla och okänd terräng. Våra motståndare är ofta kvalificerade förband som jobbar i små enheter, vilket kräver både erfarenhet och mögnad.

Målet under våren har varit att föra utbildningen så nära verkligheten som möjligt

genom att lägga på stressmoment, exempelvis kyla, väta och fysisk belastning precis innan och under övningar. Efter befattningsperioden har vi genomfört ett antal övningar, bland annat har vi arbetat med hemvärnet under övning Emerentia -13 och understött med juridik och ordningstjänst i egenskap av militärpolis.

I skrivande stund befinner sig kompaniet på ostkusten och deltar i marinens övning SWENEX 13. Samövning med marinens

En patrull söker av en skärgårdsvik

En yngling prövar stridsutrustningen under mammas uppsikt

Två tjugigt uniformerade Göta artillerister inspekterar kanonen hos GA Fotfänika

Garnisonens dag

I konkurrens med strålande badväder och andra evenemang i Göteborg gick Garnisonens dag av stapeln den 1 juni. Musikkårer spelade och förbanden var på plats för att dra till sig uppmärksamhet, var och en efter sin fason. Inte minst salutbatteriet, som beskrivs i annan artikel.

Garnison är ju beteckningen för all militär verksamhet som bedrivs på en ort. Och i Göteborgs fall är det en verkligt omfattande verksamhet. Utöver FömedC, som är det militära centrumet för all sjukvårdsutbildning inom Försvarsmakten och som är den övergripande militära enheten för Göteborgs garnison, finns en mängd andra enheter verksamma inom området. De flesta var alltså igång för att visa upp sig och rekrytera till egna verksamheten.

Ceremoni för veteranstöd

Begreppet veteran används på många olika sätt. För vår del används benämningen veteransoldat på en individ som tjänstgjort

utomlands i Försvarsmaktens utlandsstyrka.

En "veteran" är alltså en anställd som gjort insatser internationellt eller nationellt med eller utan vapen.

På senare tid har det uppmärksammats i pressen att även vi svenskar har personer som efter särskilt krävande tjänstgöring drabbats av stressyndrom. Det finns en särskild organisation, Fredsbaskarna, som arbetar med problemet, men Försvarsmakten har nu ökat insatserna i denna verksamhet. På Garnisonens dag genomfördes en högtidlig ceremoni i syfte att lyfta fram våra veteraner. Med fanvakt, tal av garnisonschefen och pampig salut hedrades dessa personer och deras anhöriga.

Traditionsföreningar

Det är glädjande att våra Traditions- och kamratföreningar blir allt mer påtagliga på Garnisonens dag. Man genomförde spektakulära uppvisningar med kanonexercis och anfallande rytteri. Vi kunde bekanta oss med trossens lägerverksamhet, med "äkta" soldat-hustrur och lekande barn i soldatutstyrsel.

Såväl Hemvärnet som Sjövärnsskären

Flera Kamrat- och anhörigföreningar var på plats med information

och andra av garnisonens kompanier var på hugget. Man kan notera att de militära handvapnen verkar som magneter på de lite äldre barnen. Inte bara pojkar sågs kämpande med slutstycken och spakar på automatvapnen. Vi berördes av en tonårsmamma som med moderlig blick såg sonen pröva en stridsväst och hjälm.

För att runda av det hela bjöds vi på äkta militär ärtsoppa och röd saft, samt pannkakor med sylt. Och med en sådan positiv militär anda som gäller för hela Göteborgs garnison! Tack för denna gången!

PETER ANDERSSON

► andra förband är viktigt för oss eftersom det är i skärgården vi är hemma. Borta bra men hemma bäst!

Efter semestern ska vi tillsammans med 17. Bevakningsbåtskompaniet svara för en grundläggande militärutbildning (GMU omgång 4, inriktning amfibie) med förhoppning om att kunna anställa en stor del av soldaterna till något av kompanierna. Under tiden fortgår verksamheten för våra patruller och höstens stora höjdpunkt blir märkesprovet. I alla fall för dem som redan

är godkända! Vi som ska genomföra märkesprovet har börjat förbereda oss. Om inte annat så påminns vi ofta av dem som redan har genomfört det. För er som inte vet så innebär märkesprovet en längre promenad med ryggsäck modell större. Bland annat...

Inför denna artikel har jag frågat runt lite om vilka styrkor vi anser att vi har på kompaniet och svaren blir allt som oftast viljan och motivationen. Dock finns det ett svar som ges oftare än de andra – sammanhållningen.

Slutligen vill vi skicka en särskild hälsning

till våra kollegor som är på insatser lite längre bort. Vi tänker på er och ser fram emot när ni kommer hem.

Ödmjukhet inför uppgiften, oeftergivlighet i dess lösande.

För 132. Säkerhetskompani Sjö

FANJUNKARE MATS GUSTAFSSON

Käringberget – namn med gamla anor

Den 1 januari 1981 bildades Väst kustens militärkommando med Älvsborgs kustartilleriregemente, MKV/KA4, genom en sammanslagning av Väst kustens örlogsbas, ÖrlB V och Göteborgs kustartilleriförsvaret, GbK/Fo 31/32.

Den förste chefen var konteramiral Bengt Rasin. Redan den 10 november 1980 rapporterade han till Chefen för marinen "att hans befälstecken blåser på kanslihuset på Västerberget". Han tyckte nämligen att namnet på platsen där den nya garnisonen samlokaliseras skulle ändras från Käringberget till Västerberget. Något namnbyte kom emellertid aldrig till stånd och namnet Käringberget kom att bestå.

När undertecknad tillträdde som chef för MKV/Fo32 bläddrade jag i en pärm med

gamla gulnade papper som fanns i chefsrummet. De berättade bland annat om historiska händelser i Göta älvs mynning, till exempel de olika föregångarna till nuvarande Göteborg, de första örlogsfartygen 1523 under kommandanten på Älvsborgs slott och hur Skaraborgs regemente under överste Stael von Holstein i sista stund undsatte försvaret av Nya Älvsborg vid Tordenskiolds anfall 1719.

I pärmerna fanns också ett papper skrivet med gammaldags skrivmaskin om namnet Käringberget. Det skulle kunna uppstått från femininformen av "karl" i betydelsen äldre kvinna eller berget med en värdkase av tjärved beredd att tändas vid fara från havet. Det nämns också varianten med "kära" – en gammal sjöterm för att "hålla nära intill". Mycket talar för att det sista alternativet är det

riktiga. Långt tillbaks i tiden användes ofta begrepp för att benämna platser, berg, sund, öar för att hjälpa människor som färdades att hitta rätt. Det var långt före den tid man använde kartor eller sjökort utan bara hade muntliga beskrivningar att gå på.

I ett stort vattendrag som Göta älv transporterar tusentals ton slam med vattnet. Innan man muddrade och utmärkte farleder fick fartygen söka farled i djupfåror. Fysikaliskt rinner vattnet fortare längs en brant strand än en långgrund där vattnet bromsas upp. Därmed avsätts mindre slam vid branta bergssidor än längs flacka stränder. Sjömansbegreppet att "inte kära en prick" bygger på gammal erfarenhet att prickar kan förändra sitt läge och att man kan gå på grund om man passerar pricken för nära.

Käringberget kan alltså ha fått sitt namn av att man skulle passera nära, för att det fanns en djupränna i älven utanför berget. Det var alltså innan man fyllde ut och byggde KA4 hamn av sprängsten från befästningsbyggena i Västerberget och Käringberget.

Vid en större samling på Käringberget där jag höll tal och amiralen Rasin var närvarande, utvecklade jag ovanstående och avslutade med att säga att namnet var synnerligen lämpligt på en sådan maritim plats som Käringberget. Efter talet sade amiralen:

– Hörru, Nils-Ove! Det var ju bra att jag inte lyckades ändra namnet!

NILS-OVE JANSSON

Fd C MKV/Fo32

Från Käringberget syns här ångaren Bohuslän "kära" medan stora Brilliance går i muddrade rännan

Tidningen öppnar upp för reklam

ÄLVSBOGARNAS TILLKOM 2007 som ett resultat av att Älvsborgs regementes kamratförening och Göteborgs garnisons kamratförening båda hade svårt att ekonomiskt finansiera sina respektive kamratföreningstidningar. Samtidigt med detta förbjöds förbanden att ge så kallade förbandstidningar. Lösningen blev Älvsborgarna, vars styrelse består av representanter från de två tidigare nämnda kamratföreningarna kompletterade med en representant för Göteborgs garnison. Förbundet huvuduppgift är att ge ut tidningen Älvsborgarna. Denna tidning kan liknas vid ett knytkalas och finansieras genom att intresserade som bedöms relevanta utifrån insatta medel ansvarar

för ett varierande antal sidor. I föreliggande tidning är antalet bidragande organisationer ca tolv stycken och totalt 4200 exemplar har levererats från tryckeriet.

Nästa steg i tidningens utveckling är att öppna upp för en begränsad mängd reklam. Förhoppningen är att en kombination av sunda ekonomiska förväntningar kan kombineras med viljan att stödja tidningens fortsatta utveckling. Att göra tidningen helt i färg ligger inom rimligt räckhåll.

Är du intresserad av att köpa reklamplats i höstnumret som utges före julupphället är du välkommen att kontakta redaktör Peter

Vi kan nu göra reklam för dem som vill ha ut sina budskap och annat

Andersson; peter@anderssons.it

Försöksvis gäller priserna: helsida 3.000, halvsida 2.000 och kvartssida 1.000 kr.

RED.

Utsikten från Känös torn är bedövande!

”Strandhugg” – dagsbesök på Känös

Göteborgs garnison har utvecklat rutiner som skall underlätta för organiserade grupper att göra dagsbesök till Känös i syfte att ta del av öns unika kulturhistoria och vackra miljö.

Försvarsmakten avser att fullt ut erbjuda denna möjlighet när myndighetens nyttjanderätt till ön är fastställd. Intill dess genomförs prov- och försöksverksamhet. Pågående prov och försök gör det möjligt för utvalda grupper att genomföra ”strandhugg” normalarbetsdagar, kl. 0900-1500. Konceptet bygger på att den sökande gör en formell ansökan till Göteborgs garnison via mail till: exp-fomedc@mil.se.

Ansökan skall innehålla:

- Information om den sökande myndigheten, företaget, föreningen (motsvarande)
- Kontaktuppgifter och utsedd kontaktperson
- Syfte
- Önskad tidpunkt
- Antal deltagare. 14 dagar före besöket skall dessutom en komplett lista med deltagare inkl personnummer ges in till handläggaren (ange särskilt om utländska medborgare deltar).
- Information om eventuellt gjord preliminärbokning

Vid jakande svar knyts den sökande till utsedd certifierad guide. Denne är därefter sammanhållande för administration såväl före som efter besöket. Vid besökstillfället görs

detta i samlad grupp under guidens ledning.

De certifierade guiderna administreras av garnisonens personalförening under garnisonens tillsyn. Kostnaden för detta är 3.000 kronor inkluderande arvode för guiden, administrationskostnader och moms.

Om inte gruppen själv ordnar båttransport kan utsedd guide bistå med att få Styröbolagets ordinarie skärgårdsbåtar att angöra Känös. Kostnaden för detta är ca 800 kr per tilläggning plus ordinarie färdbiljetter.

Vid besöket till Känös är det inte tillåtet att medföra mat. Detta erhålls i matsalen mot en kostnad av 85 kronor per person. Genom att lunch intas i matsalen erhålls också ett väderskydd vid otjänligt väder. Även fika kan erhållas om så önskas.

RED.

Eld upphör

DEN 1 MAJ belades skjutbanorna på Kåringbergets garnisonsområde med skjutförbud. Orsaken till detta är att fastställda bullervärden inte kan efterlevas. Förbudet är alltså inte absolut utan villkorat. Bedömningen är att det är möjligt att genomföra byggnadsåtgärder, som gör det möjligt att återuppta pistolskjutning på Östra skjutbanan. Förhoppningen var att dessa åtgärder skulle vara klara före den 1 maj, men nu gäller i stället ”så fort som möjligt”.

Vad avser skjutning med automatvapen på Västra skjutbanan så kommer denna inte att kunna återupptas. Insikten om detta har funnits en längre tid och garnisonen har därför genomfört en omfattande

alternativgranskning, vilken resulterat i att ett underlag för byggandet av en skjuthall tagits fram. Utöver att det ånyo blir möjligt att skjuta med de dimensionerande vapnen på garnisonsområdet så innebär lösningen att skjutning kan ske dygnet runt och om så önskas i form av mörkerskjutningar även dagtid.

Kostnaderna för skjuthallen är av den storleken att ett bygget kräver ett regeringsbeslut. I syfte att säkerställa att försvarsmaktsledningen har ett fullödigt beslutsunderlag har garnisonschefen kallats till Stockholm för att redovisa det av garnisonen framtagna beslutsunderlaget. Mer information om handläggningsläget presenteras i nästa nummer av denna tidning.

Intill dess att ny skjuthall finns på plats

är garnisonen hänvisad till skjutbanorna på Säve, vilka undantagsvis kan kompletteras med skjutbanelikande skjutningar på Sisjöns skjutfält.

EP

Små grodorna, små grodorna...

För många är barnvisan ”Små grodorna...” som sjungs vid dansen runt midsommarstången och julgranen bland det mest svenska som finns. Så är det förvisso, men denna ”ursvenska” sedvänja har rötter som kan sökas utomlands.

Faktum är att refrängen, Kou-ack-ack-ack, kou-ack-ack-ack... härleds från napoleonkrigen och den franska stridssången, Le chant de l'oignon (Sången till löken), vars refräng är: Au pas camarade, au pas camarade, au pas, au pas, au pas... Översatt till svenska blir det närmast: Gå på kamrat, gå på kamrat, gå på, gå på, gå på... Det finns ett antal videos på YouTube som nås genom att söka på Le chant de l'oignon.

Faktum är också att smädeordet ”grodor” mot fransmän, kommer från England, vars soldater under napoleonkrigen retade fransmännen genom att sjunga: Au pas, grenouilles, au pas, grenouilles, au pas, au pas, au pas... vilket på svenska blir Gå på grodor...

Hur kan då denna refräng ha hamnat i Sverige? Rent logiskt borde det ha skett i

mötet mellan engelska soldater och svenskar. Om så är fallet seglar Göteborg upp som den mest sannolika platsen. Under perioden 1808-1812 var området mellan Vinga och Nya Älvsborg basområde för den engelska flottstyrka som skulle säkerställa Englands östersjöförbindelser. Som minne av denna tid finns en minnestavla uppsatt på stadsvakts-

husets fasad vid Gustav Adolfs torg. Amiral Saumarez och vår egen landshövding, greve Axel von Rosen, spelade båda en avgörande roll i att det inte blev några krigshandlingar mellan England och Sverige, trots att Sverige faktiskt förklarade krig mot England 1810. Men det är en annan historia.

EP

VÅR STADS OCH VÅRT LANDS VÄN I KRIG SOM I FRED
AMIRALEN LORD JAMES DE SAUMAREZ
1757 - 1836

CHEF FÖR EN MÄKTIG BRITTISK FLOTTA VILKEN
MED "VICTORY" SOM FLAGGSKEPP LÅG VID VINGA
OFÄRDSÅREN 1808-12. MYCKET TACK VARE HANS
VÄNSKAP, KLOKHET OCH STYRKA UNDGIK
GÖTEBORGS KRIGETS HÄRJNINGAR.

Minnestavla vid Stadshuset på Gustav Adolfs Torg

"We have a lift-off"

Vi äldre som upplevde 60- och 70-talens rymdäventyr minns med en rysning hur nedräkningen följdes av eld och rök och hur raketerna efter en stund långsamt började lyfta från starttrampen; "Lift-off". På Kåringberget sker nu också ett slags Lift-off.

Sjukhuskompanier

Som berättades i förra numret av Älvsborgarna så beslutade försvarsmaktens ledning för ganska exakt ett år sedan att insatsorganisationens två sjukhuskompanier skulle omgrupperas från Trängregementet i Skövde till Försvarsmedicincentrum i Göteborg. Formellt skedde detta den 1 januari 2013, men den högtidliga ceremonin genomfördes den 30 januari då försvarsmaktens logistikchef, generalmajor Bengt Andersson, överlämnade kompanierna till chefen för Försvarsmedicincentrum, överste Mikael Åkerström. Vi ser nu hur processen med att skapa de två kompletta sjukhuskompanierna har börjat komma igång.

Varje kompani har 137 personer i sina rull-

lor varav ganska exakt hälften är medicinskt licensierade. Av totalt 274 är löneemedel avsatta för att 80 personer skall vara heltids-tjänstgörande. Övriga blir tidvis tjänstgörande och kommer att ingå ett avtal som kan liknas med reservofficersavtalet. När denna tidning går till tryck är 17 rekryterade och ytterligare 16 ansluter i augusti. Rekrytering av medicinskt licensierade pågår och i september rycker ett 50-tal GMU-soldater in, vilka efter avslutad grundläggande militärutbildning har anmält intresse att genomgå fortsatt militärutbildning (FSU) under ett halvår. Efter denna befattningsinriktade utbildning förväntas merparten ingå avtal som heltids- eller tidvis tjänstgörande i kompanierna.

I verkligheten är totalantalet 80 heltidsanställda av mindre intresse eftersom kompanierna är beordrade att tillsammans sätta upp ett sjukvårdskompani som skall ingå i den EU-battlegroup som med Sverige som ledande nation skall stå till EU förfogande första halvåret 2015.

Försvarsmedicincentrum övervakar FörmedC som varit etablerade på Göteborgs

garnison sedan 2006, ansvarar för rekrytering och utbildning av kvalificerad hälso- och sjukvårdspersonal för olika beredskapsnivåer och för internationella, fredsfrämjande insatser. Organisationen rekryterar, utbildar och tillhandahåller expertis inom området militärmedicin, samt vidmakthåller och utvecklar personalgruppen reservofficerare inom medicinalområdet. Det känns tryggt att ha detta "Houston" som övervakar färden för de nya kompanierna.

RED.

Överste Åkerström tar emot kompanierna från generalmajor Andersson

Helikopterevakivering av svensk personal i Afghanistan, foto Försvarsmakten

FömedC tar helhetsgrepp för medicinalpersonalen

Försvarsmedicincentrum har numera det totala ansvaret för medicinsk personal till Försvarsmakten – från rekrytering, utbildning, certifiering till krigsplacering. Populärt uttryckt – ”Från ax till limpa”.

På Försvarsmedicincentrum har vi en devis som lyder – Vita praeponitur / Livet främst – vilket är ledstjärnan för Försvarsmaktens hälso- och sjukvård som innebär en uttalad respekt för människovärdet och synen på varje individ som oersättlig. Om vi tar utgångspunkt i resonemanget om respekten för människovärdet och att varje individ är oersättlig, i kombination med vad vi är beredda att offra, så blir frågan inte enklare, men vi får viss vägledning.

Militära chefer med självaktning inser vikten av att begränsa stridens konsekvenser i form av ohyggligt mänskligt lidande med döden som yttersta konsekvens, förstörd infrastruktur och förstörd materiel. När maktthavare diskuterar stridens konsekvenser så handlar diskussionen inte sällan om risktagning, vilket med andra ord betyder; Hur många människor, hur mycket infrastruktur och hur mycket materiel är man beredd att offra för att uppnå sitt syfte?

Riskhantering

Diskussionen handlar inte om att vi som svenskar skall vika ner oss för att vi i någon allvarlig händelse skulle vara rädda för att folket skall få sätta livet till.

Diskussionen handlar om hur vi, när behovet uppstår, skall ge våra soldater och sjömän den bästa vård som vi överhuvudtaget kan ge i en situation av krig på hemmaplan eller på annan plats samtidigt som vi uppnår våra syften.

Långsiktig planering

Att Försvarsmakten har behov av personal med kvalificerad medicinsk kompetens är inget nytt.

Det som är nytt är att Försvarsmedicincentrum nu tar greppet om den långsiktiga planeringen av den medicinalpersonal vi verkligen behöver, vilket även innefattar att ta hand om medicinalpersonal som inte är helt färdigutbildade och som skall ges möjlighet att växa in i systemet.

Bemanningsavdelningen

2013-01-01 etablerades Bemanningsavdelningen för medicinalpersonal. Avdelningens

huvudsakliga arbetsuppgift är att ta ansvar (tidigare stödja) för att bemanna Insatsorganisationen med medicinalpersonal.

Vi på avdelningen arbetar i fem delområden:

- Marknadsföring och rekrytering
- Granskning och urval
- Planering och placering
- Akuta vakanser/ helpdesk medicinalpersonal
- Avveckling av personal

Försvarsmedicincentrum tar således hela ansvaret för att bemanna Insatsorganisationen med medicinalpersonal. Jag är övertygad om att det ansvar för bemanning med medicinalpersonal vi nu fått på Försvarsmedicincentrum är helt rätt väg att gå för att nå den kvalitet i medicinskt omhändertagande som våra soldater, sjömän och anhöriga kan förvänta sig. Vi kommer på ett mycket bra sätt att komplettera den kvalificerade medicinska utbildning vi redan idag bedriver vid Försvarsmedicincentrum – Från Ax till Limpa.

TOMAS WESTERLING
*Chef Bemanningsavdelningen
 vid FömedC*

Kamrater!

S om vanligt mellan höst- och sommarnummer av Älvsborgarna har vi genomfört vårt årsmöte och förnyat styrelsen med hjälp av "Apel" och valberedningens genomtänkta och förankrade förslag.

Det var god uppslutning på årsmötet och vi hade en traditionellt trevlig kväll. Erik Pousar kompletterade muntligt, på ett kärnfriskt och klarläggande sätt, sin artikel om förändringarna inför staketet. Sven-Göran Palm fotograferade som han brukar och resultatet finns nog både här och på vår hemsida. Lotterna tog slut även denna gång och saldot förstärkte vår kassa.

Av årets program har vi nu avverkat vår och Forsvarsutbildarnas återkommande Kristi Himmelsfärdsresa till Käsö och nu

senast Garnisonens dag med en mångfald aktiviteter, där förbanden inför staketet agerade. Det gamla kasernområdet är ingalunda dött om någon nu trodde det. Vi visade Traditionsrummet – Museet. I år visade Statens fastighetsverk inte OII Fort, men garnisonens förband bjöd på desto mer.

Styrelsen har greppat kamratföreningens huvudproblem: rekryteringen och den tilltagande medelåldern. Enkätsvaren från årsmötet bearbetas nu.

Som framgår på annan plats har alla kamratföreningar fått i uppdrag att stödja våra veteraner och vi planerar för det tillsammans med övriga kamratföreningar i regionen. Roger Wiseby är styrelsens kontaktman för just detta.

Samtidigt som vi skall vara nyfikna och

ta till oss det nya skall vi vara rädda om vår historia och våra traditioner. Vi måste tyvärr lämna bort en del av våra samlingar i Traditionsrummet – pjäshallen för att skapa plats för ny verksamhet. Även om det svider är det värre att 21 cm pjäsen, som står uppställd inne på kasernområdet, kanske kan komma att skrotas av kostnadsskäl. Den har farit illa och är dyr att vårda. Vi kommer att jobba för att den ska stå kvar! Vi tycker 21:orna är en viktig del av KA 4 historia och pjäsen en symbol för att kasernområdet ursprungligen var ett Kustartilleriregemente!

Jag önskar alla en trevlig midsommar och en fin och skön sommar!!

FRED BACKLUND

Fred Backlund

Födelsedagar

under resten av 2013

Efternamn	mån	dag	Fyller 2013
Juli			
Olle Nord	07	01	90 år
Gun Strandberg	07	13	70 år
Erik Pousar	07	21	60 år
Bert-Ola Wallin	07	23	70 år
Augusti			
Kurt Larsson	08	05	70 år
Ingemar Olsson	08	10	70 år
Bror Olsson	08	15	80 år
September			
Sven Benktander	09	05	90 år
Inge Krappe	09	06	90 år
Walter Abrahamsson	09	08	90 år
Kaj Ek	09	30	85 år
Oktober			
Karl-Henry			
Mauritzson	10	13	80 år
Tommy Resman	10	17	75 år
Roland Erlander	10	20	70 år
Leif Swala	10	23	85 år
Roland Åström	10	26	70 år
November			
Per-Olof Eriksson	11	01	85 år
Kent Werner	11	09	60 år
Jan Törnbrink	11	16	75 år
Tor-Björn Bertilsson	11	28	70 år
December			
Kenny Nilsson	12	02	70 år
Elisabeth Grahn	12	15	60 år
Anders Hyllander	12	30	60 år

Förlåt! Jag ber alla drabbade om ursäkt för att jag, i förra numret av tidningen, blandade ihop datum och dagar för våra födelsedagsbarn. Här kommer förhoppningsvis alla våra jubilarer införda med rätt datum för födelsedagen. Vi sänder de varmaste gratulationer till er alla!

Kaj Modig och styrelsen

Enkätsvaren

Här följer frågorna och några typsvar från enkäten som genomfördes på årsmötet. En fullständig redogörelse skulle ta för stor plats här i tidningen, men styrelsen har tagit till sig budskapen! Det kommer att bli en styrelsesamling där bara dessa frågor skall bearbetas. Förhoppningsvis kommer alla medlemmar att se resultat av detta genom att kommande aktiviteter speglar önskemålen på ett bra sätt.

Ge oss tre (minst) förslag på vad vi kan göra för att du som medlem ska trivas bättre och känna större samhörighet med vår förening

1. Fler träffar. Mindre pretentiösa, typ att träffas, prata. Info från aktiva i Försvaret, typ Pousar, Bogeståhl. Föredrag i olika ämnen. Möjlighet att träffas över en lunch på mässen.
2. Verka för lättare tillträde till Garnisonsområdet! Skicka ut information/e-mail om vad som sker på FömedC och de andra vid Göteborgs garnison. Kanske i form av ett månadsblad. Månads e-mail med info. Möjlighet för kamratföreningens medlemmar till rundvandring på området. Antikrunda!
3. Kom och hälsa på mig. "Grymme" i San Francisco

Ge oss tre (minst) förslag på aktiviteter som du tycker föreningen skulle kunna genomföra under året

1. Månatliga ärtluncher. Årtmiddag, men helst onsdag!! Gemensamma middagar!
2. Familjedagar inom Garnisonsområdet. Fotoutställningar (av medlemmar)
3. Käsödagar, Utflykter, resor. Besök Käsö och ev andra för oss historiska, numera nedlagda anläggningar på Västkusten
4. Studiebesök vid totalförsvarsmyndigheter. Bjuda in föredragshållare från statliga och kommunala förvaltningar. Forsvarsupplysning; Utflykt till militära förband inom Västra Götaland
5. Studiebesök på olika enheter GBGs Garnison
6. Samverka med FömedC avseende veteran/anhörigstöd

Ge oss tre (minst) förslag på hur vi ska bli bättre på att attrahera nya medlemmar. Vad tror du dagens aktiva "ungdom" vill få ut av vår förening?

1. Kontakta sommarbarn som jobbar vid regementet. Kontakta "ungdomar" som tjänstgjort utomlands och "muckat". Fram i "rampluset". "Whats in it for me?". Var med och samarbeta med soldathemsverksamheten.
2. Fester
3. Föreläsningar för anställda soldater, sjömän, HV personal som gjort "lumpen". Skriv i tidningen Älvsborgarna, vem skickar vi till? Personliga brev om verksamheten.
4. Samarbeta med de militärhistoriska verksamheterna och hitta gemensamma mål.
5. Första hand-information om föreningens existens! Jag hade ingen aning om den förrän jag informerades om dagens möte av Hans Törnström. En dag med att köra stridsbåt 90 skulle kanske locka ett antal gamla båt- och fartygschefer – såna som jag?

Årsmöte 2013

Den 20 mars höll Göteborgs garnisons Kamratförening årsmöte. Det var närmare fyrtio medlemmar som hörsammat kallelsen. Den som hade längst resväg till mötet måste ha varit Olsson "den Grymme", som bor i San Fransisco, USA. Han hade lagt om resrutten från Asien via Europa och hem så att han kunde komma till vårt årsmöte!

De vanliga årsmötesfrågorna klarades snabbt av. Verksamhetsberättelsen lästes upp, ekonomisk rapport presenterades av Sven-Göran Palm och revisorernas berättelse lästes upp. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året. Därefter var det dags för valberedningens väl förankrade förslag till ny styrelse att presenteras av Ingemar "Apel" Apeltig. Efter genomförda val och efterföljande konstituerande styrelsemöte där uppgifterna fördelades har styrelsen för 2013 följande utseende:

Ordförande: Fred Backlund

Ledamöter: Bo Andersson, Christer Norlander, Roger Wiseby, Kjell Sörquist, Kaj Modig, Sven-Göran Palm, Lennart Hammarström och Magnus Augustinsson.

Som traditionsbevarare valdes vår nestor Gustav Lundberg. Han får Sven-Göran Palm och Kjell Sörquist som medarbetare i detta viktiga jobb. Christer Norlander fortsätter som sekreterare och Kaj Modig som informatör.

En medveten satsning är att vår kamratförening skall ha några styrelseledamöter, som tjänstgör inom Göteborgs Garnison. Lennart har varit med oss länge och vi hälsar nu Roger och Magnus välkomna i styrelsen!

En gammal sanning är, att utan histo-

Ordförande och sekreterare klara för dagens förhandlingar. Bilder: Sven-Göran Palm

ria har du sämre förutsättningar att möta framtiden. Det är vår fasta övertygelse att det inte bara är kamratföreningen, som kan ha nytta av ett nära samarbete med garnisonen, utan att dagens förband också skall se kamratföreningen som en resurs för sin personal och även utnyttjas för spridande av försvarsmaktsinformation.

Efter den formella biten i Bohussalen drog sällskapet över till Älvsborgsmässen för middag och tjöt. Till kaffet gav chefen för Garnisonsenheten vid FömedC, Erik Pousar, oss sin syn på Försvarsmaktens roll idag och hur det ser ut vid Göteborgs garnison. Nya sjukvårdsförband tillkommer och det sjuder av aktivitet inom gamla KA4 område. Ett mycket uppskattat inslag och vidareutveckling med personlig touch, av hans artikel i förra numret av Älvsborgarna.

I samband med årsmötet gjordes en enkel enkät bland deltagarna. Tre frågor ställdes.

Det visade sig att medlemmarna hade en hel del önskingar om förändring/förbättring. En klar trend bland svaren är att de är nyfikna på vad som händer inom Försvaret nu, hur övergång från värnplikt till anställda soldater gått och hur det internationella samarbetet har påverkat vardagen "innanför grindarna". Läs frågor och svar på annan plats!

KAJ MODIG

långväga medlem – "Grymme" från San Fransisco

Hjälp oss att bli bättre!

Kustartilleriets Kamratförening i Göteborg finns, som du vet, inte längre. Sedan flera år heter vi Göteborgs Garnisons Kamratförening.

Från att ha varit traditionsbevarare och social samlingspunkt främst för personer med intresse för KA vill vi nu vara en förening för alla, som känner sig knutna till Göteborgs-regionens försvar, såväl i historiskt perspektiv som i nutid.

För att få samlat upp idéer och tankar runt vår förening, ber vi dig skriva ner förslag till åtgärder på de kort, som delas ut i samband med årsmötet. Utgå från dig själv. Fundera inte på hur det skall göras eller vad det kan kosta. Önska på och tänk gärna "utanför boxen". Tack för ditt stöd.

Styrelsen

Medlemsavgiften för 2013

Vi är snart framme vid halvårsskiftet. Tyvärr har vi inte helt nått ut till er alla med budskapet om medlemsavgiften. Den är väldigt viktig för att vi ska kunna driva vår förening framåt. Se bara på enkätsvaren från årsmötet så förstår du vilka utmaningar vi står inför!

Årsavgiften är 150 kronor. Känner du på dig att du missat att betala i år så snälla... Gör det nu!

Plusgiro: 4 50 49-4

1983/84 – sista året med Befäls

På KA4 organiserades år 1956 Kustartilleriets Befälsskola (Befäls). Skolan var gemensam för hela KA och var verksam i närmare 30 år. Dess huvudsakliga uppgift var att grundutbilda alla typer av officersaspiranter och värnpliktiga underofficerslever (befälselever). Här skriver Anders Uppström, skolans sista chef.

Skolan skulle också befrämja och utveckla ledarskapsutbildning inom för skolan aktuell befälsnivå. Som en följd av 1982 års försvarsbeslut och Chefen för Marinens organisationsbeslut blev det fastslaget att Befäls skulle upphöra och att aspirant- och befälsutbildningen skulle fördelas på de olika KA-förbanden från och med utbildningsåret 1984/85.

Det sista året

Skolchefen Björn Sandström blev under sommaren 1983 utkommenderad i skärgården, som chef för den föregående årsklassens slutövningar. Jag fick, som tillförordnad skolchef, förmånen att leda verksamheten under det sista året. Peter Wennersten var skoladjutant, Bertil Frankfelt idrottsledare och Olle Schultze expeditionschef. I slutet av juli ryckte ca 300 befälselever in för att påbörja sin militära utbildning. I september när grundkurserna var klara, lämnade ett hundratal elever skolan för att utbildas i sina huvudtjänster på annan plats. De kvarvarande fördelades på fyra plutoner och var i huvudsak kvar vid skolan fram till maj 1984. Det var:

Sjöfrontsartilleri 2 pluton under Hans-Richard Wijkmark. Skjutningar på västkusten genomfördes med batterierna Styrso, Galtö, Björkö och Marstrand. Man hade också en kort skjutkurs på Gotland.

Luftvärn 3 pluton med Johan Andersson

som plutonchef. De praktiska skjutningarna gjordes i skärgården (Styrso) och på Ringenäs skjutfält i Halland.

Samband/Radar 4 pluton med chef Hans Tönvall. En stor del av utbildningen ägde rum på KA 4 radarskola där det fanns hårdvara och installationer att öva med i stridsledningscentraler.

Min/Båt 5 pluton med Anders Björkander som chef. Utbildade både minörer och båtschefer. Minutläggarna och de flesta typerna av KA-fartyg och båtar användes i utbildningen.

Befälsskolan svarade för grundläggande utbildning av allt blivande högre befäl i Kustartilleriet. Jag bedömde att CM och C KA4 därför hade prioriterat skolan avseende befäl genom åren. Som en hastigt och lustigt utsedd chef hade jag förstas gott av detta. Den samlade kunskap och erfarenhet som befälskadern erbjöd blev till gott stöd för mig, som inte tidigare tjänstgjort på skolan.

Premiär för kvinnliga befälselever

Bland de inryckande fanns 1983 för första gången i Kustartilleriets historia ett drygt tjugotal frivilliga kvinnliga befälselever. Flera av kvinnorna var äldre än sina manliga kamrater. Några var redan utbildade sjuksköterskor och en del hade även arbetslivserfarenhet. Den befarade dåliga stämningen på grund av att grabbarna skulle försöka göra sig stöddiga inför tjejerna såg vi inget av. I stället blev stämningen, jämfört med tidigare år, mer avspänd och trivsam.

Visst förekom det några incidenter, men det var främst värnpliktiga från andra enheter som hade svårt att acceptera kvinnor i uniform. Vi befäl hade väl också lite svårt att förutse om det skulle bli problem med det tvåkönade elevklientelet, men det visade sig snart att vi inte behövde göra särskilt många speciallösningar för kvinnorna. Särskilda duschar visade sig till exempel inte behövas. Det viktigaste var nog att de hade egna logement. Tjejerna var ju där frivilligt och de hade målsättningen att bli yrkesofficerare. Detta bidrog till att grabbarna fick känna av en tuff konkurrens avseende kunskaper och betyg och att

ambitionsnivån över lag blev hög.

Stämningen på skolan var god. Det visade sig också väldigt konkret när några av eleverna vid jultid spelade upp en egenhändigt hoppsnickrad revy, där inte minst tjejerna gjorde en stark och uppskattad insats.

Starka minnen

Högvakt: Var för mig en ny upplevelse. Jag kände mig lite som en skådespelare när jag med Göteborgs kommandantskäpp i vänster hand inför hundratals civila åskådare tog emot musikkåren och högvaktsstyrkan vid Armémuseum och beordrade avmarsch.

Av en tillfällighet kom jag underfund med att flaggorna på Stockholms och Drottningholms slott togs ner vid olika tidpunkter! Jag följde intresserat med upp på taket när vaktmästaren tog ner flaggan på Drottningholm. När jag efter flaggnedtagningen åkte in till Stockholm för att inspektera såg jag att flaggan där fortfarande satt uppe! Det visade sig att någon i Stockholm trodde att flaggan skulle tas ner klockan 21.00 svensk normaltid medan flaggan på Drottningholm togs ner 21.00 sommartid!

Det finns många minnen från ett innehållsrikt år. Örlogsbesök i Norge där vi träffade en norsk KA-officer utbildad i Sverige strax efter andra världskriget. Vinterutbildning med norrländsk vinter och kyla. Skjutövningar i skärgård och på skjutfält. Allt genomfört av ett starkt befälslag med lång erfarenhet av både utbildning, huvudtjänster och modernt ledarskap!

Flaggan halas

Befälsskolans sista utbildningsår genomfördes i enlighet med den tradition som utvecklats under de år som skolan fanns vid KA4. Vi såg dock framtiden an med en förhoppning om att den decentraliserade befälsutbildningen skulle medverka till att intresset för ledarskapsutbildning skulle komma att breddas inom Kustartilleriet. Det som vi såg som en försvagning av KA4 skulle kanske stärka Kustartilleriet i stort. Det var ändå med sorg i hjärtat som befälsgruppen i maj 1984 hade "gravöl" för den skola som med framgång grundutbildat så många av kustartilleriets ledare.

ANDERS UPPSTRÖM

Befälsskolans elever ställer upp

Ett stort tack

går till alla er, som skänkt större eller mindre summor till föreningen och för driften av traditionsrummen. Ett särskilt varmt tack måste vi lämna till Lennart Stålgren, som för fjärde året i rad kommit ihåg föreningen med 1.000 kronor.

Styrelsen

I förra numret fick vi första delen av Carl-Eric Zenséns egen historia om hans bana som reservofficer inom KA. Vi fick följa med under utbildningstiden och fram till när andra världskriget var en verklighet. Språket är något ålderdomligt men originaltexten har följts så noga som möjligt. Här kommer nu del två i berättelsen och vi börjar med sista stycket i förra avsnittet.

Några minnen från livet som Kustartillerist

RO/Kn Carl-Eric Zensén berättar om sin tjänstgöring från 1937 och framåt.

... Kriget blev för oss allt mer verklighet. Vi hade kommit in i perioden, ”En svensk tiger” och vår vaksamhet skärptes. Allt befäl lyssnade på resonemanget bland manskapet och alla hjälptes åt att ”lägga pussel”.

På ett av kompanierna fanns en, i det civila folkskollärare, som var det mest perfekta i soldatväg man kunde finna. En afton blev han dock ertappad med att han faktiskt försökte överföra kommunistiska tänkesätt till sina soldatkollegor på logementet. Det visade sig, att han var utbildad till sådan verksamhet också. Han var dock så smart, att han alltid höll sig precis under gränsen för att kunna sändas iväg som säkerhetsrisk. Alla försökte hitta riktiga bevis, men det gick inte. En morgon inträffade dock en händelse, som blev avgörande. Han hade under övning trillat och skadat sitt ena knä, så på morgonen anmälde han sig för sjukskrivning. Hans plutonchef var en snabbtänkt gosse, så han stack iväg och ringde läkaren. Han sa till honom att försöka få honom hemförlovad på grund av knäskadan. Det gick inte, men han blev hemförlovad ”PÅ GRUND AV SVITER FRÅN EN TIDIGARE ÅDRAGEN HJÄRNSKAKNING”. Läkarna kan när dom vill.

UNDER HÖSTEN BÖRJADE också ett organiserat arbete att ge soldaterna avkoppling. Förströelsesdetaljer började uppstå. På KA 1 kom bland andra Harry Brandelius ut och sjöng. Han blev enormt populär, och när senare även kvinnlig fågring fick komma, steg jublet ännu högre.

I november månad, när jag en morgon skulle intaga mitt morgonmål inträffar en händelse som fått stor betydelse och effekten varar ännu i denna dag. Jag fick lov sluta med att använda grädde och socker till kaffet. Det hade skett en olycka i köket, då de skulle hålla socker i den stora rostfria förvaringsbaljan. En hel säck strösocker rann i, och för att kompensera detta, hällde de i en full 25-literskanna med mjölk. Resultatet blev en fruktansvärt illasmakande dryck. Därför kan jag ännu efter 59 år inte dricka kaffe med dessa godsaker i.

15,2 cm Boforskanon m/37 sköt 23 km och vägde 15 ton

Ett under inträffar under hösten. Helt nya rörliga 15 cm pjäser tillfördes regementet. Ett nytt batteri organiseras och jag blev batteriadjutant. Nils Erik Baerendtz, furir Baarsen, yngre bror till kapten Baarsen i KA reserv och jag kom under många månader att bilda ett mycket väl sammansvetsat gäng.

Vårt batteri blev organiserat. Vi fick våra bilar – jag tror det var 35 lastbilar – och förlades till Saltarö Gård på Värmdö. Jag fick en tjänstemotorcykel och lärde mig snabbt köra både i skogen och på vägarna. Småtraktorer, lastbilar och buss provade jag också på. Läget var ju sådant, att fanns det ingen för ändamålet speciellt uttagen man tillhands och om något måste utföras, då var det bara att någon hoppade in och gjorde vad som behövdes. INGET FICK STOPPA OSS. Det var en härlig inställning, som faktiskt alla var genomsyrade av. Själv fick jag hoppa in som busschaufför Saltarö – Centralen och åter med påskpermittenter. Spännande, men det gick. Under någon vecka fick jag hoppa in som sjukvårdare när den ordinarie var sjuk. Det gick också bra. Alla överlevde.

Baerendtz, Baarsen och jag hade som logement två smärre rum i gårdens huvudbyggnad. Jag minns, att vi dekorerade insidan av dörren till min garderob med etiketterna från våra urdruckna systembolagsflaskor. Orsaken var, att viss del av likviden till dåvarande Vin & Spritcentralen skulle gå till byggandet av ett nytt krigsfartyg. VI TILLHÖRDE MARI-NEN.

DET VAR MYCKET SNÖ och kallt vintern 1940 och våra övningar nog så kärva, men nödvändiga. Den tidiga våren började komma och med den fick vi sända tillbaka min motorcykel, men batteriet fick två DKW bilar i stället. Typen, som var populär vid den tiden, hade sufflett som kunde fällas ner och kaross gjord av faner. Den kallades också ”spånkorg”.

April kom och med den ännu mer ökad krigsrisk. Vår chef kn Bergman var tillfälligt hemma i Norrköping och stf. chefen lt Carl Magnus Frisk kallades till regementschefen.

När han kom tillbaka, hade han order, att Batteriet skulle göras marschberett och befinna sig på Älvsjö station vid 11-tiden nästa dag.

Hans återkomst var, om jag inte minns fel, på eftermiddagen den 6 april. Det blev inte någon sömn, men vi kom iväg och efter utspisning på stationen kom ett tåg, som vi fick order att lasta med allt vårt pick och pack. Vi hade ju aldrig lastat sådana pjäser och bilarna på tåg, så jag beundrar vårt folk som klarade även detta.

VI KOM IVÄG, men visste inte vart. Efter ett antal timmar fick vi reda på att riktningen var mot Göteborg. Vi satt och sov, vilket var både nödvändigt och skönt efter föregående natts arbete. Tidigt på morgonen stannade vi ett litet tag i Alingsås. En SJ-man kom och meddelade att enl. rykte skulle tyskarna varit inne över Göteborg. För säkerhets skull lät kaptenen våra gossar, som skulle sköta luftvärnskulprutorna, utrustas och bemanna dem under fortsatta färden. Vi anlände till stationsdelen vid Bergslagsgatan. Solen sken, folk gick till sina arbeten (de som inte var inkallade) allt verkade frid och ro. Alla rykten har dock sina ursprung; en Messerschmitt hade kvällen innan gjort en lov in över hamnen och varven, men återvänt efter besöket.

VI LOSSADE ALLT och fick sedan poliseskort genom staden ut till Nya Varvet, där chefen för det blivande KA 4 samt marinkommandochefen hade sina expeditioner. Efter en stilfull uppställning på Nya Varvet ordnades förläggning av vårt folk. Självt fick jag en expedition samt ett krypin för mig, Baerendtz och Baarsen i källaren under Hagens Kapell. Då jag behövde vara med både här och där fick jag en av våra DKW som tjänstebil. Jag minns att den dagen hade vi utbetalning av den s.k. terminslönen. När detta var klart hade den normala tiden för middag passerat. Jag visste att kn Bergman blivit sänd upp efter kusten för att rekognosera. Jag hade därför begärt och fått tillstånd för mig och mina två kamrater att fara in till staden.

Vi blev av någon rekommenderade Frimurarlogen för intagande av vår middag. Så efter att ha fått nödiga instruktioner om spårvagnar startade vi. Det gick väl och efter det vi fått en mycket god middag med två snapsar och ett glas kaptenlöjtnant till kaffet tog vi spårvagnen hem igen. Vi sov ovaggade och var på uppställningen kl 0800 i oklanderligt skick. Där fick vi reda på att batteriet skulle vara marschfärdigt kl 1100. Jag fick dock order att innan dess ha skaffat, i flera exemplar, sjökort och kartor över hela kusten Göteborg – Strömstad. Ingen kunde tala om för mig var jag kunde få tag i sådana. På militära expeditionerna eller föråden – FANNS INGA!

DET VAR BARA ATT ta Gud i hågen och sätta sig i sin tjänstebil. Suffletten nedfärd och personligen iförd pistol, gasmask i sin väska samt hjälm. Det var nog en syn för gudar att

se mig puttra in mot staden spanande efter en bokhandel. Jag hittade en, jag tror det var någonstans i närheten av Västra Hamngatan. Jag stannade utanför och klev in i all min prakt. Då jag framställt mina önskningsar fick jag artigt reda på, att just denna morgon hade Regeringen beslagtagit, och förbjudit all försäljning av kartor och sjökort. Genom ett bestämt uppträdande samt hotfullt visande av pistolen fick jag i alla fall mina sjökort och kartor. När jag var tillbaka på Nya Varvet stod batteriet färdigt för avfärd. Vi fick stor polis eskort i riktning mot Kungälv. Vidare order skulle komma. I Kungälv fanns på den tiden inga broar över Nordre älv, utan bara en liten, jag tror det var en lindriven, färja som skulle sköta vår övertransport. Det tog en enorm tid, för vi hade ju kanoner, 35 lastbilar, personbilar och folk. Den civila befolkningen, som faktiskt fanns, tyckte inte alls om oss.

VÅRA KOKVAGNAR stod på ett av lastbilsflaken och chefen för köket passade på att ladda dem med både bränsle och innehåll. När vi lämnade Kungälv stannade kökspersonalen vid sina grytor och gjorde mat under gång.

Vi fick reda på att vårt slutmål skulle bli Lysekil. När vi närmade oss staden fick vi en uppgift om att tyskarna landstigit i Lysekil. Ett tåg med underofficersaspiranter från Uddevalla hade tidigare på dagen kommit och när dom fick reda på det här med tyskarna hade dom lämnat tåget och fältmässigt tagit sig fram till Lysekil.

Orsaken till detta rykte var att engelsmännen tidigare på dagen torpederat ett tyskt trupptransportfartyg utanför staden. Lotsbåten gick ut och lyckades rädda 16 man, varav en utan ben. Då dom kom in till kajen och fördes iland, föddes ryktet. Vid vår ankomst var det mörklagt och folktomt, men kapten hade ordnat med förläggningar och ett löfte, att vi inte skulle behöva gå i ställning under natten. Han skötte själv förläggningen av allt folket, jag fick hand om underofficerarna. Officerarna skulle denna första natt få sova på Stadshotellet vid torget. Även jag skulle få bo där. Då jag aldrig varit i Lysekil tog mitt arbete rätt lång tid. När jag kom och anmälde att mitt uppdrag var utfört, hade samtliga officerare hunnit äta en god smörgås och utrustat sig för strid. Det hade kommit ny order, att vi omgående skulle gå i ställning med batteriet. Kapten tog hand om folket och jag tog hand om mina underofficerare. Officerarna fick ta hand om sig själva.

VI KOM IGÅNG. Platserna för pjäserna var utsedda av kapten. Alla mätningar påbörjades nu och folk med material skulle köras upp på berget. Vi hade total mörkläggning, vilket försvårade allt arbete. Från den yttre delen i norra hamnen gick en smal väg upp till toppen av berget. Jag hade min plats vid

en stor buske just vid uppfarten och uppe på berget hade jag en gosse placerad. Vi hade telefonförbindelse och jag dirigerade trafiken, eftersom det ju under inga omständigheter kunde förekomma några möten. Allt gick väl under någon timme, men så inträffar en fullt naturlig episod. Framför mig hade jag en lastbil lastad med folk. Jag pratar med föraren, då jag i mörkret ser hur han plötsligt blir alldeles vit i ansiktet. Jag minns hur jag fick tag i armen på honom, så till honom: "hoppa ner och in i busken med dig". Han gjorde så. Och väl var det, för allt vad han hade inombords kom upp och ut med expressfart. Ja, vad gör man i en sådan situation? Jag frågade direkt, om någon av gossarna på flaket kunde köra bilen. En gosse var villig, och på min fråga varför han trodde sig kunna, fick jag till svar. "Jag är ambulansförare i Östersund". Kvalifikationer nog. Han fick jobbet.

BATTERIET BLEV KLART och vi låg i full stridsberedskap. Jag kan inte komma ihåg, hur länge denna första höga beredskap varade, men dagen efter kom plötsligt en order om sänkt stridberedskap. Jag tror det var omkring 3-tiden på eftermiddagen. Den personal, som då inte behövdes för spanings-, bevaknings- och begränsad skjutning fick bege sig till sängar och liknande. Självt hade jag tillsammans med kapten under denna första dag annekterat det gamla och tomma Grand Hotel, som låg vid Södra hamnen. Våra kockar skulle få disponera hotellets gamla, men fullt användbara kök. Matsalen skulle vi göra i ordning för vårt folk. En trappa upp skulle vi ordna förläggning åt våra officerare samt överst i huset förläggning av den personal, som hade sin tjänst därstädes. Det viktigaste för mig var dock att ordna med expedition för kapten och mig. Hotellet hade en stor lång balkong mot Södra hamnen, ovanför den gamla huvudentrén. Innanför denna fanns ett mindre och ett större rum. Dessa två blev expeditionerna. Vem som disponerade vilket, får läsaren själv lista ut.

I nästa nummer får vi fortsätta följa Carl-Eric Zenséns öden och äventyr som kustartillerist.

E-postadress

Har du tillgång till e-post och har glömt meddela föreningen? Vi planerar att vara snabbare med information via e-post. Även här ser vi önskemål från enkätsvararen vid årsmötet.

Vill du alltid vara uppdaterad med det senaste så skicka din e-postadress till: g.g.kamratforening@hotmail.se

Du hittar oss också på vår hemsida: medlem.spray.se/kamratforeningen_gbg

Styrelsen

Ordföranden har ordet

S snart har halva året 2013 förflutit. Föreningens ekonomi är god. Flera intressanta föredrag har genomförts, liksom årets som vanligt lyckade resa. Snart åker även ett gäng ner till Polen och studerar vad som där timade för snart 70 år sedan. Något vi aldrig får glömma. Det finns ju tendenser idag med främlingsfientlighet, så vi bör ta oss i akt.

Antalet medlemmar har ökat sakta och det ser relativt ljust ut med rekryteringen. Tyvärr finns det en del avhopp – några beroende på ålder etc – men andra av skäl som kan vara svårare att förstå. Vi vill ju ha vårt snart 400 åriga regemente i lång åminnelse! Vi vill bevara och utveckla Älvsborgs Regementes traditioner. Alla krafter bör medverka i detta! Föreningen har etablerat ett ökat samarbete med andra likartade föreningar, som t ex Karolinerna, Gustav II Adolfs fotfänika, Lotorna m fl. Kontakter har tagits och kommer att vidareutvecklas.

Mässen har fått ny ljudanläggning och det planeras även bli förbättrade möjligheter att visa bilder. Ett väldigt lyft för mässen. Ytterligare insatser kommer att ske inom mässen, bl.a. planeras under sommaren viss målningsförbättring samt anskaffning av mattor och nytt kläde till de vita möblerna.

Medel har erhållits för detta ändamål. Ett piano är på gång! Biblioteket har fått en kunnig bibliotekarie och ett lyft med flera nya böcker, som främst bör intressera den som är intresserad av krigshistoria.

Laddatorpet har fått en del smällar av klåfingriga personer – bl.a. elever från skolor inom området. Nu har vi kameraövervakning. Vi kommer under sommaren att stängsla in torpet.

Främst på grund av att vi uppmärksammas på Rysslands återuppbyggnad av sitt försvar har Sverige fått fart på debatten om vår **Säkerhets- och försvarspolitik**. Det kommer att bli intressant att läsa Försvarsberedningens slutsatser, som lär komma denna eller nästa månad. Ledamöterna verkar inte överens och ledningen inom Alliansen (främst M) tycks vilja tona hotbilden dirigerad av ordföranden Cecilia Widegren (M)!

Vår kamrat i högkvarteret noterar att någon värnplikt aldrig blir aktuell igen! Kanske det – MEN utvecklingen springer snart fatt oss (se även mina inlägg i Facebook; "Brigadchefen retired")

MIN personliga åsikt är att vi bör

- återinföra **mönstring av åldersklassen** – ger kunskap om det svenska folkets status och hälsa.

Överste Sven Wergård

- skapa någon form av kortare **plikttjänstgöring** för del av åldersklassen (20-25%) – kanske i Rikshemvärnschefens regi (t ex ca 4-5 månader – med även annat än militärt innehåll).
- få **bättre folkförankring** – man kan kanske påstå att man har detta idag, men det är inte sant!
- **minska ungdomsarbetslösheten** – få underlag för arbetsskapande åtgärder
- förbättra **integrationssträvanden** – få förstärkt för den svenska kulturen – samarbete
- möjliggöra en **återtagning/anpassning** av vårt just nu alltför fåtaliga försvar.

SVEN WERGÅRD

F d Brigadchef, Överste PA (1949-92) och
Ordförande Kamratföreningen

Kamratföreningens planerade verksamhet augusti–december 2013

Aug	19	Kamratföreningens styrelsemöte
	29	Föredrag
Sept	16	Föreningens styrelsemöte
	26	Föredrag
Okt	5	Regementsmarschen till åminnelse av flytten till Borås
	14	Föreningens styrelsemöte
	19	Traditionsenlig "Höstmiddag" med gäster
	31	Föredrag
Nov	11	Föreningens styrelsemöte
	28	Föredrag
Dec	9	Föreningens styrelsemöte
	20	Lille Jul

DVBF samlas första torsdagen varje månad (efter kallelse)

Järnvägsjubileum i Fristad 31 augusti

Stationshuset i Fristad, där vårt regementes soldater gick på och av när övningsplatsen var Fristad Hed, firar 150 år den 31 augusti 2013.

Denna dag firas med: Ånglok med vagnar som kör hela dagen mellan Borås – Herrljunga, lotterier och uppträdanden, musik i Fristad, Drillflickorna, Linedancers, Fristads Stråkorkester, Jan-Ove Stappe med saxofonkvartett och körsång!

Kommunstyrelsens ordförande Ulf Olsson invigningstalar kl 1400. Henry Augustsson och Jan Hjalmarsson leder allsångskonserter. Fristads Folkhögskola har utställning om miljö och om Fair Trade

LARS

Edith Piaf var och hälsade på

Ja, det var kanske inte hela sanningen. Men nästan!

Varje torsdagskväll, vår och höst, försöker vi få något intressant föredrag eller liknande på vår mäss. Jan Andersson som ordnar dessa hade den 25 april lyckats få hela Sjuhäradsbygdens sångfågel, Marie Arturén att sjunga för oss, fyrtioåttioåriga Marie, som kommer från en musikalisk familj, talade varmt om sin far som förde in henne på musikens och sångens bana.

Marie ackompanjerades på ett mycket förträffligt sätt av pianisten Göran Åhlfeldt och de båda gav oss en underbar föreställning.

De började sitt framträdande med lite nostalgi, till glädje för oss som inte längre är tonåringar, med några härliga låtar från 40, 50, 60-talet, där de flesta av oss nynnade med. För ett antal år sedan började Marie med att tolka Edith Piafs kända låtar och det visade sig att det var detta som hon verkligen älskade. Under kvällen varvade hon Piafs kända sånger med att berätta om denna lilla, men stora kvinnas liv.

Edith Piaf föddes 1915 och växte upp på en bordell, levde som tiggerska och prostitu-

Marie Arturén ackompanjerad av Göran Åhlfeldt

erad gatusångerska tills hon upptäcktes, 20 år gammal. Hon blev Frankrikes, kanske en bland världens absolut mest kända sångerskor med sin speciella röst. Efter ett hårt liv fyllt av depressioner gick hon bort i en ålder av 47 år 1963.

När Marie sjöng och man drömde sig bort och blundade, kunde man tro att i lokalen var det Edith Piaf som sjöng. Hon var inte enbart en underbar sångerska utan fylld av humor, som fick de flesta i lokalen att tycka att det var en mycket trevlig kväll.

LARS

I 15-officerare arbetsledare i landets första AMS-projekt

1845 väckte i riksdagen Adolf Eugen von Rosen ett förslag om att Sverige borde börja bygga järnvägar efter engelsk förebild. Detta mottogs i riksdagen med blandat intresse. En som emellertid direkt anammade järnvägsidén var riksdagsmannen och tidningsutgivaren CG Rydin, Borås Tidning. Han insåg värdet av järnvägar och ivrade för att Västra Stambanan skulle sträckas från Göteborg via Borås och Jönköping till Stockholm.

De svenska järnvägsplanerna fick dock skjutas på framtiden. Krimkriget 1853-56 utlöste den första ekonomiska världskrisen. Den medförde att Sverige helt enkelt inte hade råd att bygga järnvägar. Tiderna medgav sedermera att Borås blev först med att presentera förslag till anslutningsjärnväg till Västra Stambanan och 29 september 1856 bildades AB Borås – Herrljunga Järnväg.

Textilarbetare blev rallare

Till följd av det amerikanska inbördeskriget 1861-65 kunde den växande textilindustrin i Borås och Sjuhärad inte få någon bomull från Sydstaterna. Hela bygdens textilindustri tvingades till driftstopp. Plötsligt stod 1.132 textilare utan arbete i Borås och Sjuhärad.

Den dynamiske landshövdingen – riksdagsmannen – greven Erik Josias Sparre startade då vad som kan kallas det första AMS-projektet i vårt land. Över 1.000 textilare blev år 1862 rallare. Till arbetsledare för detta nya och verkligen enorma projekt utsågs två officerare från Älvsborgs Regemente, nämligen kapten Claes Adelsköld och löjtnanten Abraham Leijonhuvud.

De vid det nya arbetet ovana textilarbetarna utförde under de två arbetsledarna ett mycket berömvärdt arbete. Hela projektet klarades av under kortare tid än beräknat och den 30 juli 1863 invigdes kung Karl XV järnvägen Borås – Herrljunga. Kungen uttryckte sin verkliga uppskattning över de båda mycket dugliga officerarna samt de arbetsamma duktiga "rallarna".

Samtidigt med detta invigdes stationshuset Borås Öfvre, som står där än i dag. 1880 tillkom linjen Borås – Varberg och 1895 kunde linjen Göteborg – Borås – Alvesta invigas samt några år senare, 1917, linjen Borås – Ulricehamn.

LARS REHN

Fredsaskarna Sjuhärad

På vår mäss samlas Fredsaskarna Sjuhärad lite då och då. Det är en grupp på ett femtontal personer som tjänstgjort i fredens tjänst bland annat i den dåvarande krisen i Kongo för 50 år sedan. Meningen med dessa träffar är att komma samman, sitta och gagga och prata minnen. I denna grupp ingår chefen för vårt museum, Christer Ström samt Kamratföreningens sekreterare, Glenn Altsten.

Glenn berättar: "Vi som var ute på den

tiden fick aldrig något stöd från myndigheten när vi kom hem. Det var ju och är fortfarande många som behövde avlastningssamtal för att bearbeta större eller mindre svåra upplevelser. Många är själva inte medvetna om att detta behövs. Jag själv vet inte om jag hade behövt det, men kommer ihåg att det var med en konstig känsla av tomhet i kroppen när jag satt på tåget hem, speciellt i rälsbussen med träbänkar mellan Herrljunga och Borås.

LARS REHN

Regementsmarschen

Till minne av Regementets marsch från Fristad Hed till Garnisonsstaden Borås 1914

Lördag 5 oktober 2013

Förbered er redan nu för vår regementsmarsch den 5 oktober med 17 km i en mycket vacker nejd, bra och omväxlande marschväg längst Öresjöns underbara västra strand, med den härliga mjuka terrängen runt det vackra Björbo. Start Folkhögskolan Fristad. Mål f.d. I 15.

Avgift 100 kr. Anmälan till: glenn.altsten@telia.com

Flygplanet Caproni i Sverige

Ett svenskt Caproniplan – S16

För någon månad sedan fanns i Borås Tidning en artikel som handlade om spaningsflyg, skriven av Torkel Ivarsson (BT). Planet, ett svenskt Caproni var stationerat på Sätenäs och framfördes av en värnpliktig flygförare, som var tvungen att nödlanda på Västerhavet. Föraren gjorde en mycket skicklig landning på vattnet och besättningen blåste upp sina flytvästar och gick i en gummiflotte. Besättningens chef var en Älvsborgare, Yngve Rosén, som var löjtnant från I 15 i Borås och föraren, furir Egéus, samt signalist, furir Erlandsson.

På kvällen den 23 maj 1940 tankas planet, kulsprutorna laddas, och man får klarstecken från flygledartornet på Sätenäs, besättningen önskar varandra lycka till och lyfter för en flygning över västerhavet. Man hör som överenskommet av sig via radion till flygplatsen kl 18.13 och 18.45 och befinner man sig i höjd med Skagens nordspets. Därefter kommer inga fler radiosignaler från Caproniplanet. Planet blev attackerat av luftvärn, men blev lyckligtvis inte träffat. Slutsatsen blev att planet fallit offer för tyska, regelvidriga krigshandlingar. Den 29 maj påträffades en del av en vinge med svenskt nationalitetsmärke.

Den 30 juni flöt stoftet av furiren Erlandsson i land utanför Varberg och den 1 september återfanns den döde Yngve Rosén. Efter sju år hittade danska fiskare planet. Kulhål och ammunitionrester visade sig att de blivit anfallna bakifrån av tyskt jaktflyg och fattat eld. Piloten gjorde trots hög sjögång en skicklig nödlandning på vattnet. Besättningen blåste upp sina flytvästar och sin gummiflotte, men i den höga sjögången drunknade troligen alla. Så långt Torkel Ivarsson.

Många flygspanare från I 15

Detta reportage påminde mig mycket om de

äldre kamrater på vårt Älvsborgs regemente som utbildats till "flygspanare". Bland andra vår hedersmedlem, förre redaktören Åke Dalåker, var utbildad flygspanare. Många är hans mycket dråpliga historier från den tiden.

Matte Levinsson är en annan regementskamrat som även han var flygspanare. Matte berättar: "Efter det jag gått på Karlberg sökte jag som flygspanare. Kursen var på F 11 i Nyköping (nuvarande Skavsta flygplats). Dagligen under sex månader övade vi på förmiddagen ordergivning och på eftermiddagarna flög vi; Spaning efter främmande fartyg över havet på 10-15 meters höjd. Till vår hjälp hade vi en radar som 'såg' ca 10 nautiska mil runtom. Efter kursen var jag en tid på F 21 i Luleå. En härlig tid i flygvapnet! Lite skillnad på den mer krävande tjänsten i armén".

Caproni

Detta lite underliga plan, som gemenligen kallades för "Macaroni" eller skämtsamt av flygpersonal, "Flygande likkistan", var ett mycket omtalat italienskt flygplan, som ingick i svenska flygvapnet 1940-45. Den

svenska beteckningen var, såsom bombplan B 16, som spaningsplan S 16 och som transportplan Tp 16. Eftersom vårt flygvapen misslyckats att köpa fjärrspaningsplan i England och USA genomfördes denna nödlösning. Italienarna konstruerade planet i trä, som kläddes med duk och dess främre del bestod av stålprofiler klädda med aluminiumplåt och hade en motor från Alfa Romeo. Planet kunde stiga till nästan 9.000 fot och hade en hastighet av nära 450 kilometer i timman.

Den minnes gode läsaren minns kanske den svenska tv-serien av Lars Molin, "Tre kärlekar". Eftersom alla gamla Caproni var skrotade byggdes ett liknande plan av delar som hittades och kompletterades med träreglar och kartong.

Det var inte endast Sverige, som hade detta plan utan även Norge, Peru och Ungern. Storbritannien beställde 600 plan och även Frankrike. I och med att Italien ställde sig på Tysklands sida levererades inga plan till dessa båda länder.

LARS

Kluriga rutan nr 48 i Älvsborgaren

Rätt lösning i "Kluriga rutan" nr 48 i medlemsbladet "Älvsborgaren" var: "Värva medlemmar till Kamratföreningen".

Vid dragningen blev följande vinnare av varsin Trisslott:

Ulf Karlsson, Hökerum
Bengt Johansson, Askim
Gurli Carlsson, Motala

Grattis!

Föreningens årsmöte 2013

Torsdagen 21 mars höll föreningen sitt årsmöte under ledning av Sven Wergård som ordförande och Glenn Altsten som sekreterare.

Före mötet bjöd föreningen de trettio medlemmar, som infunnit sig till mötet, på ärtsoppa med pannkakor. Efter det att dagordningen godkännts, verksamhetsberättelsen lästs upp, samt balans- och resultaträkningen fastställdes, uppläste revisorn Åke Hell sin revisionsberättelse. Årsmötet beviljade styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2012. Årsavgift för 2014 fastställdes till 300 kronor och kassören redogjorde för förslag till budget för 2013, som visade ett nollresultat, varefter denna fastställdes av årsmötet.

Val

Till ordförande på ett år omvaldes Sven Wergård och till vice ordförande på ett år omvaldes Eskil Johansson. Ledamöter på två år valdes Lars Rehn och Falco Guldenpfennig (båda omval) samt Irene Samuelsson (nyval). Till revisorer på ett år valdes Roy Karlsson och Jan Andersson (nyval). Till ersättare för dessa valdes Anders Johansson (nyval) och Åke Hell (omval). Till hedersledamot på livstid valdes Åke Dalåker. Till valberedning på ett år valdes Jan Andersson (sammanställande), Carl-Gustav Eliasson och Christer Ström.

Ordföranden tackade de närvarande för visat intresse och avslutade mötet. Efter årsmötet delade ordföranden ut föreningens förtjänstmedalj i guld till Jan Andersson och föreningens förtjänstplakett i guld till Hanseman Samuelsson och Glenn Altsten.

LARS REHN

Sekreterare Glenn och ordförare Sven

Årets kamratföreningsresa 25 maj

Efter starten från kaserngården ställdes kosan mot första delmål som var Timmele. Detta är lite som "helig mark" för Kungliga Älvsborgs regemente, för detta var den första samlingsplats som regementet hade efter sin tillkomst 1624. Namnet var då "Timmele Hed" och här var övningsplatsen etablerad under 85 år, 1685-1770. Under denna tid fanns inte många byggnader på området, men resterna av en smedja som militären använt finns fortfarande kvar.

På Timmele fanns redan på 1100-talet en tingsplats och senare har ett gästgiveri legat här. Vägen från vår västra kust mot Jönköping korsades just här med vägen efter Ätran, Viskans dalgång mot Falköping och Skara. Hembygdsföreningen har byggt upp en mycket fin och intressant miniatyr av kyrkbyn av hur den såg ut i slutet av 1800-talet. Ett litet tips till läsarna: Nästa gång ni har vägarna till trakten. Stanna upp och åk in mot kyrkan så träffar ni på denna fina lilla uppbyggda byn!

Färden fortsatte mot Falköping och Mösseberg, där vi intog förmiddagskaffet och såg den idylliska lilla djurparken med bl a olika hönsorter, man inte trodde kunde finnas. Vidare mot Stenstorp och restaurangen "Fyrvaktaren" där vi intog en mycket god lunch före huvudmålet för resan, Dalénmuseet i Stenstorp.

Gustaf Dahlén – en av våra största uppfinnare

Gustaf Dalén föddes i det lilla samhället Stenstorp, 1869 och dog på Lidingö 1937. Efter många briljanta uppfinningar anställdes han som utvecklingsingenjör i företaget AGA, (Aktiebolaget Gasaccumulator) år 1906 och utsågs redan efter tre år till företagets VD.

Gustaf Dalén förde på kort tid fram AGA till världsledande position inom främst fyrar och som blev kända under namnet Agafyren. Dess genombrott på världsmarknaden var en stor order på fyrar 1911 för Panamakanalen.

Vid en ödestiger olyckshändelse under prov med acetylenkastuber exploderade en tub och han miste synen på båda ögonen. Inget hindrade dock honom att fortsätta som företagets självskrivne ledare ända tills hans död 1937. 1912 fick han Nobelpriset. Han skänkte en stor del av prissumman till de anställda på AGA genom utdelning av en extra veckolön samt instiftande en fond på Chalmers Tekniska Högskola.

AGA:s egenproducerade gasbil

Minibyn i Timmele

Till hans uppfinningar hör bl a klipp-ljusapparaten med tryckregulator, solventilen, automatiska glödnätsbytare, biograflampor med gas till filmprojektorer, radioapparater, lustgas för medicinskt bruk, utrustning för lustgas och narkos, AGA spisen (som fortfarande tillverkas i England). Som lite kuriositeter tillverkades även en gasdriven bil. Gustaf Dalén är en av de många stora kvinnor och män, som betytt mycket för vårt lands utveckling och som gjort Sverige känt långt utanför våra gränser.

Efter besöket på museet gick vi över till grannhuset och tittade på den mycket fina samlingen av bonader, som är landets största och omfattar 350 stycken. Guiden berättade att förr i tiden hade inte alla råd med konst på väggarna, utan i många hem fanns "talande" bilder, bonader, på väggarna med många visdomsord och liknande.

Efter huvudet fullproppat med ny kunskap återvände vi till vår hembyggd och tog farväl av alla mycket trevliga kamrater med orden. Vi ses igen!

LARS REHN

Vad gör de på K3 i Karlsborg?

När vårt I 15 lades ner 1998, splittrades befälskåren. Många gick ut på den civila marknaden, men flertalet flyttade till närbelägna förband såsom P4, K3, Ka 4, sedermera Älvsborgs Amfibieregemente m.fl.

Flertalet av dessa är med när vi samlas till Lillejul i december. En av dessa är Lars Westerberg. Vid vår senaste samling inbjöd Lars oss till en dag på K3. Av de tioalet anmälda reducerades styrkan på grund av bl.a. sjukdom, till fem personer. Lars, som är stf bataljonschef vid 31:a Luftburna bataljonen, tog mot oss på torget i fästningen. Efter kaffe förflyttade vi oss till en lektionssal som Lars iordningsställt för vår genomgång.

Senare på dagen tog K 3:s chef, överste Anders Löfberg, mot oss på mässen. Till vår glädje visade det sig att han var son till Lars Löfberg, som under många år tillhörde vårt regemente – I 15 och blev senare chef för P 4 i Skövde. Likheten mellan far och son var slående.

Under förmiddagen och del av eftermiddagen blev vi orienterade av Lars Westerberg om regementets många uppgifter. Vi blev orienterade om och fick se några moderna vapen, samt om den nya stridstekniken. En film visades som handlade om deras tjänst i Afghanistan.

Vi fick även en orientering om de nya graderna och om den nya anställningsformen med de "värvade" soldater och befäl. GSS som står för Gruppchef, Soldater och Sjömän. Dessa är i sin tur indelade i GSS/K som innebär kontinuerligt tjänstgörande heltids-soldater, anställda i mellan 6-8 månader eller högst 12 år. GSS/T innebär tidvis tjänstgörande, deltidssoldater, liknande så som vår tids reservofficer tjänstgjorde (se Älvsborgaren nr 3/2012 öv Klevensparrs artikel).

Regementet K3:s enheter består av: 31. Luftburna bataljonen, 32. Underrättelse bataljon, Försvarsmaktens Överlevnadsskola, Sjukvårdsskolan, Flyghetensmat 19 och 20:de Hemvärnsbataljonen.

Regementschefens budskap är: Vi är ett regemente. Vi löser uppgiften. Vi ger aldrig upp – aldrig ett alternativ. Vi respekterar andra. Allt vi gör skall tåla syn. Du representerar regementet. Fysiskt stridsvärde. Säkerhetstjänst – ditt ansvar. Värdegrunden – ditt ansvar.

Lars Westerberg informerar om K3

Efter en mycket lyckad dag tackade vi Lars som avsatt en hel dag för att stilla nyfikenheten hos oss pensionärer, som nu blivit uppdaterade och lite mer kunniga om det nya försvaret. Som en symbol för vår tacksamhet överlämnade vi en minnestavla från DVBF.

LARS REHN

Vad gjorde jag sedan?

I vår serie "Vad gjorde jag sedan" skriver Thomas Larsson några minnen från sin tjänstgöring och om tiden efter vårt Älvsborgs regementes nedläggning.

"Skriv på här!" ryter furiren till mig den 6 augusti 1973. Jag har precis lyckats orientera mig över kaserngården in på första våningen i kasern ett. Det är den "övertydliga" furiren Kjellberg som mötte i korridoren. Jag hade kommit till GS 1.

Mellan åren 1974 till 1994 var jag GUBataljonen trogen. Tiden varvades med utbildning och trupptjänst. Detta i befattningar i allt från instruktör till kompanichef. 1994-96 var det sektionsschefens arbete i Älvsborgsbrigadens stab. 13 december 1996 fattar Regering/Riksdag beslut om att våra förband i Borås skall läggas ner. Vi har då under hösten förberett oss på detta genom att sätta upp PUG:en, det vill säga Personal Utvecklingsgruppen, där jag var en av medlemmarna. Vi skulle nu "bädda" för våra

Thomas Larsson framför arbetsplatsen – Ellos

jobb. Även om jag hade ett arbete som väntade hos Lars Afzelius i Göteborg. En morgon säger Roland Josefsson, "här är ett jobb för dig, rektor i Bollebygds Kommun". Sagt och gjort, jag söker, blir inbjuden på intervju och inte nog med det, jag erbjuds jobbet. Så den 6 augusti 1977 träffar jag för första gången ledningsgruppen för skolorna i Bollebygd. Sedan följer fem spännande, tuffa, utvecklande, ensamma år. En av de första frågorna jag fick var "om jag visste vad jag gett mig in på". Med facit i hand, NEJ! Men som tur var fick jag bra lärare/barnomsorgs-personal, hyggliga föräldrar och fantastiska barn/ungdomar.

Att vara rektor upptäckte jag ganska snart skiljde sig inte nämnvärt från jobbet som kompanichef. Budget, personalansvar och uppställda mål, svårare än så var det inte. Jo, en sak kom ju till så klart, "akademisk kvar" Men det tog ett möte, det första, så var vi överens om att sådant hade vi inte i rektorsområde B.

Forts. sidan 30

Hemvärnsrådets högtidsmiddag 2013

Närmast tropiska temperaturer den 31 maj mottogs årets gäster (drygt 40 till antalet) av t.f. chefen för Försvarsmedicencentrum – tillika ordförande i hemvärnsrådet – Leif Härdig till högtidsmiddagen. Bland de externa gästerna syntes bland annat chefen för Militärregion väst, överste Fredrik Ståhlberg, Stefan Caplan från Försvarsutskottet, chefen för garnisonsenheten, Erik Pousar, samt Gunnar Dyhre och Geron Jansson med respektive från Föreningen Göteborgs Försvar (FFGF).

Utöver de externa gästerna och årets medaljörer med respektive, närvarade även ett antal representanter från Elfsborgsgruppens hemvärnsråd.

Arbetsgruppen för högtidsmiddagen, med Christina Peterson från Göteborg Södra Hvbat som sammankallande, ansvarade för arrangemangen runt omkring evenemanget och kvällens toastmaster var Robert Kartler från Sjövärnskåren. Som tidigare serverade Älvsborgsmässens personal en delikat trerätters middag.

Leif Härdig tillsammans med sammankallande i Arbetsgrupp Medalj, Jan Andersson från Älvsborgsbataljonen, förrättade utmärkelseutdelning innan middagen serverades.

Årets välförtjänta medaljörer var:

Joakim Stoppenbach, signalist från Göteborgs Södra Hemvärnsbataljon, som tilldelades Hemvärnets kungliga förtjänstmedalj i silver. Joakim har varit med i Hemvärnet sedan 1992 och har

innehaft ett stort antal poster inom olika förband inom Elfsborgsgruppen, bl.a. stf plutonchef, kompanikvartermästare och stab och trosstroppchef. Utöver detta har Joakim varit mycket aktiv i medinflytan- deverksamheten på alla nivåer och även deltagit i olika arbetsgrupper inom ramen för Elfsborgsgruppens hemvärnsråd. Han har även arbetat aktivt med rekrytering och har deltagit vid insatser vid stöd till samhället och högvaktstjänstgöring.

Joakim är också en allsidig person som gjort sig känd som kompetent och pålitlig.

Nalle Johansson kvartermästare från Göteborgs Norra Hemvärnsbataljon tilldelades Hemvärnets förtjänstmedalj i silver. Nalle har varit med i Hemvärnet sedan 1994 och har även han verkat på flera olika befattningar, bl.a. som sjukvårdare, stabsbefäl och kvartermästare. Nalle har också varit aktiv inom ramen för medinflytandearbetet på kompani- och bataljonsnivå. I nuvarande rollen som kvartermästare är han mycket engagerad och har en stor del i att underhållsfunktionerna inom hans kompani byggs upp till en välfungerande enhet. Nalle är en god och lojal medarbetare med kompetens och pålitlighet och är mycket uppskattad hos manskapet. Utöver vad hans tjänst kräver har

han deltagit aktivt som instruktör bl.a. vid skjututbildningar samt CBRN-utbildning. En stor kursrepertoar har Nalle klarat av och han har också deltagit vid olika insatser vid stöd till samhället.

Mikael Schwartz, stf plutonchef på Göteborgs Norra Hemvärnsbataljon tilldelades även han Hemvärnets förtjänstmedalj i silver. Mikael anslöt sig till hemvärnet 2001 och har verkat på olika befattningar, bl.a. gruppchef, plutonchef samt stabsbefäl. Mikael är en mycket engagerad soldat som alltid ställer upp. Han är en god och lojal medarbetare som tar sig an tilldelade uppgifter med stor energi och kompetens.

Utöver vad tjänsten kräver har Mikael aktivt deltagit som instruktör, då främst vid skjututbildning och skyddsutbildning. Inom ramen för stöd till samhället har Mikael deltagit vid många tillfällen, bl.a. i rollen som Militär Insatschef (MIC).

Genomgående för de tre medaljörerna är att de upplevs som uppskattade och respekterade Hemvärnsbefäl och är föregångsmän.

Robert Kartler, ordförande i Sjövärnskåren, utdelade Sjövärnskårens förtjänstmedalj i silver till Göran Falke, som under många år gjort sig oundgänglig inom kåren. Göran har för avsikt att dra sig tillbaka och njuta sitt

otium men har övertalats att stanna kvar inom verksamheten i ytterligare ett år.

Ytterligare en utmärkelse, Hemvärnets bronsmedalj, delades ut till Kjell Stevander. Mer om detta i separat artikel.

MARGARETA ANDERSSON

Högtidsklädda chefer på Mässens altan

Medaljörerna i solens glans vid Älvsborgsmässen

”Marschfärdiga” – i egna fordon!

Som vi tidigare berättat om har 70% av hemvärnssoldaterna så kallade insatsavtal.

Merparten återfinns i insatskompanierna, vars meniga under en fyraårsperiod genomför åtta fyradagarsövningar. Detta ger 32 övningsdagar vilket kan jämföras våra tidigare brigadskyttekompanier, vars meniga i bästa fall genomförde en KFÖ om 21 dagar under en fyraårsperiod.

Elfsborgsgruppen har fyra hemvärnsbataljoner, en med marin inriktning och tre landbataljoner. Vardera bataljonen har två insatskompanier, vilket sammantaget ger åtta kompanier. En pluton i varje kompani är bandvagnsburen och disponerar fyra bandvagnar, vilket totalt ger 32 bandvagnar. Dessa är levererade och kommer enligt föreliggande planer inte att ersättas med nya fordon. I stället kommer befintliga vagnar att renoveras och modifieras. Mer om detta i kommande nummer av Älvsborgarna.

Den marina bataljonens övriga insatsplutoner är inte grundtilldelad några fordon, eftersom de primärt skall förflyttas med båtar. Övriga tre bataljoners sex insatskompanier har övergångsvis tilldelats den äldre terrängbil 20, vilka ärvt från de tidigare infanteribrigaderna.

Kapaciteten på de nya Mercedes Sprinter 516 provas

Tidigare beslut att ersätta dessa med Sprintbussar av samma modell som polisen använder sig av har nu börjat omsättas i verklighet. Totalt kommer de tre markbataljonerna att tillföras 48 Sprintbussar i personaltransportutförande, vilka tillsammans med tillhörande släpvagn medger att samtliga insatsskyttegrupper, som inte transporteras i bandvagn, tilldelas ett eget fordon. Härutöver kommer 12 stycken att levereras i ledningsutförande, d.v.s. lika många som det finns insatsplutonchefer i landbataljonerna.

Föreliggande leveransplan ser ut enligt följande:

År	Gruppbil	Ledningsbil	Släpvagn
2013	16	1	16
2014	12	6	12
2015	12	3	12
2016	8	2	8
Totalt	48	12	48

Om planerna håller levereras den första baljonsuppsättningen augusti 2013 och kommer då att kunna nyttjas under höstens övningar.

Hemvärnsmannen som gjort allt – och lite till

”MEN NOG ÄR HAN VÄL VÄRD mer än en bronsmedalj?” var en kommentar som hördes på 2013 års högtidsmiddag, när Kjell Stevander dekorerades med en sådan. Det tyckte alla, men faktum är att den enda utmärkelse som Kjell inte fått är just bronsmedaljen. Och detta enkom för att just den utmärkelsen är en av de nyare som finns. Kjell Stevander hamnade i frivilligförsvaret av den anledningen att han gillade skytte. Eftersom han arbetade på Statens Järnvägar så tyckte någon att han borde gå med i Järnvägarnas Driftvärn eftersom ammunitionen där var gratis. Sagt och gjort – för femtio år sedan, i nådens år 1963, inträdde han i driftvärnet och på den vägen är det.

Driftvärnet såg till att bevaka och skydda bl.a. statliga myndigheters infrastruktur och utbildningen var mångsidig. Driftvärnet var inte duktigt bara på att bevaka, utan man skulle även kunna se till att anläggningar hellre förintades än intogs av fienden. Därför utbildades Kjell bl.a. i spräng- och mintjänst. Man deltog också i Rikshemvärnstävlingar med god framgång. Under sin tid på SJ jobbade Kjell

bl.a. som lokförare i drygt 20 år och övergick sedan till att arbeta aktivt med Driftvärnet på en administrativ nivå; han har fungerat både som regionchef för Järnvägarnas Driftvärn samt ställföreträdande distriktschef.

Inom ramen för Driftvärnsverksamheten, som lades ner 2005, har Kjell varit mycket aktiv inom ramen för medinflytandeverksamheten på alla nivåer och har bl.a. setat i åtta år i Rikshemvärnsrådet. ”Jag har nog haft alla befattningar man kan ha och så blir det ju när man inte kan hålla tyst”, säger Stevander själv. Han har också fungerat som hemvärnschef på Tjörn, där han bor.

Utöver driftvärns- och hemvärnsverksamheten och rådsverksamheten inom Elfsborgsgruppen har Kjell varit mycket aktiv inom HBR sedan 1970-talet. I ett stort antal år har Kjell varit en mycket noggrann kassör i Elfsborgsgruppens hemvärnsråd, men har nu lämnat den posten. Helt frikopplad från rådsverksamheten är han inte eftersom han kommer att fungera som revisorssuppleant för Forsvarsmedicincentrums hemvärns-

rådsförening. Kjell är sedan ett par år märkt av en neuromuskulär sjukdom, men saktar bara ner tempot en aning i och med att han avgår från kassörstjänsten. Minst en gång i veckan är han ute och dansar exempelvis.

Så var det ju det där med Kjells utmärkelser, då. Han har dem alla – både hemvärns- och driftvärnsutmärkelser, men inte just den relativt moderna bronsmedaljen från Hemvärnet. Kjell har även blivit dekorerad utomlands, bl.a. har han danska konungens förtjänstmedalj, som han fick efter 25 års utbyte med danska frivilligförsvaret. Kjell har helt enkelt gjort så mycket för drift- och hemvärn att systemet för utmärkelser inte räcker till och när det gäller ord för vad han gjort så räcker knappt dessa till heller. Stort tack, Kjell!

Elfsborgsgruppens hemvärnsråd genom
MARGARETA ANDERSSON

Motioner till Rikshemvärnstinget 2013

Arbetsgrupp motion inom Elfsborgsgruppens hemvärnsråd har inför årets Rikshemvärnsting fått tretton motioner att ta ställning till. Av dessa motioner är det nio stycken som råds-mötet den 21 maj beslutat att skicka vidare till tinget.

När det gäller materiel så har det 422 insatskompaniet respektive 424 CBRN-plutonen inkommit motioner om att de soldater, som så behöver, ska få tillgång till synhjälpmedel respektive glasögoninsats i skyddsmask. Motionerna har bifallits från Elfsborgsgruppens hemvärnsråd för insändande till Rikshemvärnstinget med motiveringen att samma regler för tilldelning av synhjälpmedel ska gälla för Hemvärns-soldater som för Försvarsmakten i övrigt. 424 CBRN-plutonen har också motionerat om att skyddshandskar mindre än storlek S måste tas fram för de soldater som behöver detta. Också denna motion har bifallits för vidareinsändning.

Utbildning engagerar också – två motioner (från 424 CBRN-plutonen samt från Göteborgs Norra Hvbat) har inkommit som gäller validering av civila kunskaper. I dagens läge kan du ha gedigna civila kunskaper och vara på din funktion, men måste i alla fall genomgå en militär kurs. Validering av kunskaper sker idag via Hemvärnets Stridsskola, men processen går stundtals långsamt och det finns önskemål om att HvSS istället sätter upp kriterier för validering så att denna kan ske på mer lokal nivå. En förbättrad process för validering gör också att man i det långa loppet kan få lättare att rekrytera specialister, som det råder stor brist på i dagens läge inom Hemvärnets.

Älvsborgs hemvärnsbataljon har motionerat om att man gärna vill se en centraliserad särskild sjukvårdsövning för sjuksköterskor och läkare inom Hemvärnets, liknande LTÖ som bataljonsstaberna genomför vartannat år. Rådet har även bifallit denna motion eftersom den legitimerade sjukvårdspersonalen är en av många vitala grupper inom Hemvärnets, som det är viktigt att få behålla genom att få övningarna intressanta och kostnadseffektiva.

Göteborgs Norra Hvbat har motionerat om att frivillig ungdomsutbildning ska vara meriterande inför GMU, något som inte alltid är fallet. Rådet anser att rekrytering och invärdering är av vikt för att utöka numerären hos Hemvärnets – Nationella Skyddstyrkorna. Rådet anser att den frivilliga ungdomsutbild-

Margareta Anderssons, vår egen "rådiga" ledamot

ningen ska vara meriterande för GMU och rekryteringen bör vara mer lokalt förankrad.

Ersättningar är också något som engagerar hemvärnssoldaterna. Här är det dessvärre lite svårare att bifalla motioner eftersom ökade kostnader innebär att någon annan del av Försvarsmakten måste krympa sin verksamhet. Huvudinriktningen är att hemvärnssoldaten gör en frivillig insats och för detta får soldaten dagpenning, ersättning för förlorad arbetsinkomst samt en utbildningspremie. En av motionerna gällande ersättningar, nämligen angående höjning av instruktörsarvodet, har dock bifallits och kommer att skickas vidare med motiveringen: "Trots vetskapen om att översyn kring instruktörsarvodet pågår, vill rådet trycka på vikten av att instruktörsarvodet förändras. Instruktörernas verklighet har förändrats i takt med att hemvärnets förändrats – tidigare gjordes mycket av instruktörsinsatserna på kvällar och helger. Nu sker övningarna på sådana tider att instruktörerna i större utsträckning får ta ledigt från sina arbeten och i timpenningen ingår inte exempelvis pensionsavsättningar eller SIG, vilket bör kompenseras. Mycket av hemvärnsverksamheten sker på ideell basis och tanken är inte att ta bort idealiteten, men för att kunna behålla instruktörerna bör frågan ses över å det snaraste."

Instruktörsarvodet har inte höjts sedan 1992, däremot har tid för förberedelser m.m. beaktats vid utbetalning av ersättning. Motionen har insänts från 411 insatskompaniet

Sist, men inte minst, har Göteborgs Norra Hvbat lyft fram önskemål om förändring av förbandsstrukturerna. Förändringen som gjordes 2010, då man skapade insatskompanier och bevakningskompanier innebar som bekant, att soldaterna har fått välja fyra- eller åttadygnsavtal. Framför allt på bevakningskompanisidan är det svårt att rekrytera och behålla personalen.

Förslaget är att samtliga kompaniledningar omstruktureras till insatskompaniledningar med två till tre insatsplutoner och en bevakningspluton under sig. Detta leder till att samtliga kompaniledningar får mer övning och förhoppningsvis mer kunskap, samtidigt som en soldat inte behöver byta förband bara för att han inte kan fylla sitt avtal, utan kan omplaceras inom förbandet. Detta ger välövalda förband, med förbättrad personalförsörjning och avtalsuppfyllnad. Möjligheten ges då också att delar av förbandet kan delta i övningar som man inte kunde medverka i vid början av året.

Elfsborgsgruppens hemvärnsråd anser att många bevakningskompanier idag har underskridit en kritisk massa vad gäller antalet soldater. Rekryteringsunderlaget delas mellan de soldater som inte – eller nästan inte – vill vara delaktiga och de som verkligen vill vara delaktiga med så stort engagemang att det går långt över det som åttadygnskontrakten erbjuder. Att behålla personalen och öka engagemanget blir kontraproduktivt då de som får ökat intresse lämnar fyradygnsför-

Du hemvärnsman, som börjar närma dig veteranåldern, eller att Du inte längre "orkar" vara med på övningar. Har du hört talas om Veteranföreningen?

Hemvärvsveteran kan den bli som tjänstgjort inom Hemvärdet i minst 10 år. En veteran har inga skyldigheter mot hemvärdet, utan kan delta i den verksamhet han/hon önskar. Ingen ersättning utgår dock för sådan verksamhet.

Utdrag ur Hemvärnshandboken:

10.5 Hemvärvsveteran

Den som varit ordinarie eller extra hemvärnssoldat i minst tio år och fyllt 50 år kan ansöka om att överföras till hemvärvsveteran. Vid särskilda skäl kan man få bli hemvärvsveteran även om inte tids/ålderskraven är uppnådda.

Att vara hemvärvsveteran innebär att man lämnar sin krigsbefattning och kan därmed inte ersätta andra befattningar i insatsorganisationen. Hemvärvsveteranen medverkar i verksamheten mot bakgrund av en personlig vilja och intresse av att sympatisera med Hemvärdet.

Hemvärvsveteraner erhåller inte några särskilda ersättningar eller premier. Hemvärvsveteran utrustas med uniform och har fritt vivre (vid övningsverksamhet) samt är försäkrad i enlighet med hemvärdets olycksfallsförsäkring.

Hemvärvsveteraner tilldelas utrustning som lån efter C organisationsenhet tillstånd, eller den som han eller hon bestämmer. Dock utlånas inte utrustning för strid, t ex hjälm, skyddsmask, eller stridsbälte. Hemvärvsveteraner tilldelas inte personligt vapen.

En hemvärvsveteran får behålla tidigare innehavd tjänstegrad. Om hemvärvsveteranen medverkar i hemvärdets verksamhet räknas tjänsteår för att få tjänsteårstecken av högre valör.

Veteranernas "status" varierar inom hemvärnsrörelsen, men inom Göteborgsområdet har sedan några år en särskild Veteranför-

ening (GHVF) organiserats. Vi utgör en resurs med kunskaper och erfarenheter från mångårigt arbete inom hemvärdet, som kan komma den nuvarande hemvärnsverksamheten till del. Vi bidrar med efterfrågade arbetsinsatser och sprider "good will" och information.

Om Föreningen

Föreningen bildades den 4/12 år 2000. Anledningen till detta var att under många år fanns inte något större intresse att engagera hemvärnspersonal som blivit veteraner och därmed lämnat den aktiva tjänsten. Veteranerna var fortfarande kvar i föreningslistan och till förfogande, men de flesta HvC visade ringa intresse. Några veteraner diskuterade detta och beslutade sig för att starta en Veteranförening. En interimstyrelse tillsattes och föreningen bildades.

Göteborgs Hemvärns Veteranförening är en ideell kamratförening för hemvärnsveteraner inom Göteborgsområdet med medlemmar från Uddevalla i norr till Varberg i söder och Borås i öster. Föreningen har ca 115 medlemmar. Medlemsavgiften är f n 100:- om året.

Vår målsättning är bland annat att främja och utveckla den sociala gemenskapen hos Hv-Veteraner, att främja studier och studiebesök i ämnen som berör försvaret och samhället och att anordna kamratträffar/möten under gemytliga former med ca 5-8 aktiviteter/år:

- Vi har besökt de flesta militära objekten och museer i Västsverige.
- Vi bjuder på förtäring pyttipanna/ärtor på varje årsmöte.
- Vi bjuder på Julbord varje år.

Hur blir den fortsatta processen med motionerna?

Senast den 1 juli ska motionerna vara Rikshemvärnsrådet tillhanda. Rådets verkställande utskott kommer sedan att bearbeta motionerna tillsammans med Rikshemvärnsavdelningen. Rikshemvärnsrådet kommer att bereda motionerna under hösten och i början av oktober kommer samtliga motioner att skickas ut till de av bataljonernas utsedda

banden för åttadygnsförbanden. Kvar i fyrdygnsförbanden blir de som bara ibland uppfyller kontrakten samt de som alltid uppfyller kontrakten men aldrig får öva med samma kamrater, eftersom man får sammanställa grupper utifrån tillgång. Det som motionen föreslår anser hemvärnsrådet stimulerar en ökad delaktighet och en mer stabil plattform att stå på för att bygga förband.

Föreningens adress

GHVF, c/o J. Jörgensen, Batterigatan 8A, 415 01 Göteborg.

E-postadress: ghvfgbg@gmail.com

Styrelse

Ordf.: Bengt G Tönnäng 070-358 15 94

Vice Ordf.: John Petersen 031-54 12 61

Sekr.: John Jörgensen 070-825 54 52

Kassör: Ingvar Lundberg 031-57 30 73

Ledamot: Lennart Alm 031-330 43 82

Verksamhet

Sammankomster och resor till intressanta militära platser mm. Veteranföreningens medlemmar stöder Elfsborgsgruppens verksamhet med bl a kuvertering vid utskick (ca 3.500 kuvert varje gång – bl a denna tidning), samt har agerat spelgrupp vid alla storövningar där sådan medverkan fordras.

Informationsblad

Föreningen har ett eget informationsblad: VeteranNytt som vanligtvis utkommer med fyra nummer per år. Redaktör för informationsbladet: Bengt G Tönnäng.

Rekrytering

Det normala är att batchef eller kompanichef föreslår att någon överförs till veteran, men det är givetvis inte förbjudet att "meddela" sin chef dina personliga önskemål. Ansökan går vidare till C Elfsborgsgruppen, som beslutar.

Alla hemvärvsveteraner är välkomna som medlemmar. Vi räknar alla som varit med i hemvärdet i 10 år som veteraner. Kontakta någon i styrelsen så får Du mer information samt en anmälningsblankett.

BENGT G TÖNNÄNG

Ordf Göteborgs Hemvärns Veteranförening

representanterna samt ersättare. Arbetsgrupp Motion kommer att i mitten av oktober ha ett antal arbetsmöten, där Elfsborgsgruppens yttrande kring motionerna kommer att sammanställas. Bataljonens delegater ska kommunicera motionerna med sina respektive bataljonsråd under den här tiden. I början av november genomförs sedan Rikshemvärnstinget.

MARGARETA ANDERSSON

Västsvenska militärarvet formerar sig

BEHOVET AV ett samordnande förbund för de militära traditions- och kamratföreningarna har resulterat i att man samlat styrkorna i Förbundet Västsvenska Militärarvet – FVMA.

FVMA är en ideell sammanslutning av organisationer som verkar för att bevara och levandegöra det västsvenska militärarvet. Förbundet bildades 2010 och föregicks av Västsveriges Försvarsmuseala Samrådsgrupp (VFS) som bildades 1998. Den senare organisationen tillkom på initiativ av chefen för Göteborgs garnison i syfte att skapa en plattform där berörda organisationer kunde prata sig samman före det att de uppvaktade chefen för Göteborgs garnison med önskemål och förslag.

Denna uppgift har under de senaste åren formaliserats och FVMA är numera utsedd att vara garnisonens dialogpart inför det årliga fastställandet av garnisonens stöd till motpart Veteran-, Kamrat- och Traditionsföreningar. Utifrån denna övergripande överenskommelse skrivs därefter separata avtal mellan Garnisonen och berörda organisationerna. En annan huvuduppgift för förbundet och dess föregångare är att verka för att vunna erfarenheter och kunskaper sprids till övriga förbundsmedlemmar.

Medlemmar som stöds 2013

Ett antal föreningar har träffat avtal med FVMA och följande har fått stöd genom antingen lokaler eller ekonomiskt bidrag:

Göteborgs garnisons KF, Älvsborgs regementes KF, Kamratföreningsförbundet Älvsborgarna, Hemvärnets Veteranförening, Skepplanda hemvärns- och kulturförening, Flottans Reservofficerssällskap i Gbg, Reservofficerssällskapet i Göteborg, Subalternkåren, Garnisonsällskapet, Bohus Älvsborgs Caroliner, Westgöta gustavianer, Gustav II Adolfs fotfänika, Artilleriavdelningen i Göteborg och Traditionsgruppen GbK/KA 4

Den som vill veta mera eller ansöka om samverkan kan kontakta sekreteraren, Jan Berner: jan.berner@glocalnet.net.

RED.

Gustav II Adolfs fotfänika tar del av stödet från FVMA. Här under kanonexercis på Garnisonens dag.

Som ett exempel på traditionsföreningar som utnyttjar stöd från FVMA, vilket man kan läsa om härintill, har vi här ett militärmuseum som inte låter sig nedslås av minskade anslag.

Skepplanda hemvärnsmuseum

INNAN LÖDÖSE på 1100-talet etablerat sig som handelplats, så sköttes västgötarnas handel med världen via Risveden och Skepplanda. Grönån och Forsån var djupa tillräckligt för skepp och sagan anger att det fanns hamn och kanske båtvarv här intill Göta älv. Runt Skepplanda låg fornborgar och kungsgård och vissa menar att detta var den trakt där den legendariske Beowulf växte upp.

I dessa mytiska trakter finns emellertid några som vårdar traditionerna efter senare tiders kämpar – dagens hjältar i Skepplanda Hemvärns- och kulturförening! Bakom Vadbackaberget verkar en aktiv museumsförening i Skepplandas hemvärnsgård. Museet tog över lokalerna 2004 när den skarpa verksamheten flyttade in till Kungälv.

Aktivitet varje tisdag

I den hemtrevliga miljön, kantad av utställda militära uniformer, samlas ”gardet” varje tisdag mellan 18.00 och 21.00. Ca 15 personer brukar titta in för att arbeta med olika projekt, vård och underhåll av museets fordon och gammal materiel samt allmän social samvaro. Vid tidningens pressläggning förbereder man en spektakulär uppvisning som blivit lite av en tradition. Man cyklar förtrupp vid starten till Nationaldagsloppet iklädda uniform m/1939 med patronbälte och allt. Det är ett motionscykellopp som startar vid Kviberg varje år den 6 juni, ett arrangemang med olika banor för hela familjen.

Arken

Museets rymliga byggnad är ett modulsystem som tidigare använts av Missionskyrkan i Kungälv för ungdomsverksamhet under namnet Arken. Sedan den nya kyrkan blivit klar skänkte kommunen lokalerna till hemvärnskretsen och ett ekonomiskt bidrag erhöles för att finansiera flyttningen och installationerna på plats. 1984 flyttade så Skepplanda hemvärnskompani in i lokalen där kompaniets 130 personer träffades för utbildning och övningar. Kapten Carl Olsson var sedermera initiativtagare till hemvärnsmuseet och idag är Gunnar Ringholm ordförande i föreningen med sina 103 medlemmar.

Man får mycket sparsamt med bidrag och för att klara ekonomin i den militära museumsverksamheten är hotad överallt i

vårt land, så är föreningen aktiv med att serva samhället med vad man är duktig på. Utöver den årliga cykelförtruppen, så använder man sin fina kokvagn till att servera mat på mässor och utställningar. Man får inte laga någon mat från grunden enligt bestämmelserna, men man köper in halvfabrikat som värms upp på den vedeldade gamla trogna kokvagnen och serveras. Ärtsoppa och hamburgare brukar vara mycket populära. Man kan också medverka i uppvisningar och shower för allmänheten. Lokalen hyrs också ut för tillställningar och möten. Omsättningen var förra året 120.000 och överskottet därav täcker även de dyra elräkningarna. Även har några enskilda personer lämnat frikostiga bidrag till museet, som fortfarande växer. Nästan varje vecka lämnas gamla militära attiraljer in till förvaltning för framtida generationers studium.

För att erbjuda medlemmarna möjlighet till berikande upplevelser arrangerar man studieresor. Tex har man besökt Malmö Tattoo under en lång dagsutflykt och andra resor planeras. Tillströmningen av nya medlemmar är inte överväldigande, men man gläds över ett ungt par som nyligen anslutit sig. Man arbetar också med att få upp en webbplats för att kunna kommunicera på ett modernt sätt.

– Alla är välkomna att vara med i verksamheten, även kvinnor, säger Gunnar och ler inbjudande med hela ansiktet. Och besökare är givetvis välkomna att kontakta på telefon 0303-33 88 31.

PETER ANDERSSON

Rolf och Gunnar visar upp några av de välbevarade fordonen i samlingarna

SMKR – militära kamratföreningar i samverkan

De militära kamratföreningarna har en lång historia. Efter varje stor-konflikts upplösande i "Aldrig mera krig" och åtföljande nedrustning, har kamratföreningsrörelsen fått uppleva uppsving i protester som tvärtemot säger oss att ingenting varar för evigt. Att ta vara på sina veteraner och vårda militär grundförmåga har dessutom alltid varit centralt för oss.

DE NORDISKA kamratföreningsmötena inleddes redan 1946 med ett möte i Köpenhamn. För vår del består denna uppgift ännu i dag. Efter några smärre namnförändringar under åren fastställdes vårt namn 1992 till Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR). Riksförbundets uppgifter fram tills idag har, förutom att samordna de nordiska mötena, varit att bevaka framför allt försvarsfrågornas utveckling inte minst på traditionsområdet samt att verka för att sprida försvarsupplysning och vidmakthålla försvarsviljan. Därutöver har förbundet utgjort och utgör alltjämt länken mellan landets kamratföreningar och Försvarsmaktens högkvarter.

I dag finns kamratföreningsrörelsen spridd över hela landet, från Kiruna i norr till Ystad i söder. Ett 70-tal föreningar ingår i förbundet och är mer eller mindre aktiva inom traditionsvård, försvarsupplysning, museiverksamhet, social samvaro etc. Flera föreningar engagerar sig i förbandens ceremoniella verksamhet, t.ex. försvarsdagar. I varje förening finns någon eller några av de kamrater som har tjänstgjort i utlandsstyrkorna alltsedan insatserna i Kongo för dryga 50 år sedan och fram tills idag.

I samband med den veteranutredning som gjordes 2008 med påföljande lag, har stödet till veteraner och anhöriga ökat markant. Försvarsmakten har tagit hjälp av olika ideella organisationer att, i ett samverkande pussel, efter förmåga stödja veteranerna och deras anhöriga. Sedan tidigare har Svenska Soldathemsförbundet, Invidzonen och Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna varit engagerade i stödet till våra utlandsveteraner. Nu är den fjärde pusselbiten på väg att falla på plats – nämligen landets kamratföreningar som lokalt, på de flesta större orter där det finns eller har funnits förband, förbereder sig på att kunna dra sitt strå till stacken genom att bl.a. lämna praktiskt stöd till veteraner och deras anhöriga.

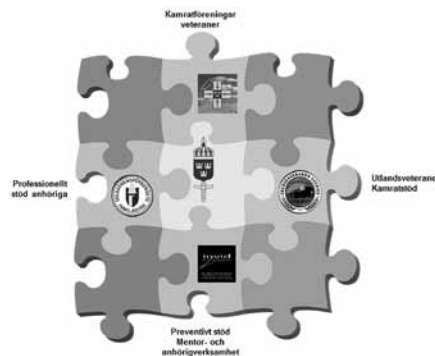
SMKR har alltså tecknat en överens-

kommelse med Försvarsmakten, FM, om att kamratföreningarna inom SMKR ska samarbeta med FM och övriga ideella organisationer på orten för att stödja veteraner och anhöriga. Veteraner är enligt FM definition nuvarande eller tidigare anställda inom FM. Överenskommelsen handlar om stöd till de veteraner som tjänstgör eller har tjänstgjort

i internationella insatser och deras anhöriga. Överenskommelsen gäller alltså inte dem som enbart gjort sin värnpliktstjänstgöring men för kamratföreningarna har detta ingen betydelse. Överenskommelsen kan också i vissa fall tänkas gälla för den personal som, utan att ha tjänstgjort utomlands, ändå är eller har varit utsatta för påfrestningar under sin tid i FM.

Det förutsätts vidare att kamratföreningarnas medlemmar engagerar sig i de aktiviteter som kan tänkas bli följden av denna. Aktiviteter skapar kamratföreningarna själva eller i samarbete med andra kamratföreningar på orten. Kamratföreningarnas roll i samarbetet med övriga ideella organisationer är att tillhandahålla social och kamratlig verksamhet. Observera att det gäller både veteraner och deras anhöriga såväl före och under tiden den enskilde veteranen är ute i internationell

verksamhet som efter hemkomsten. Önskemål och lokala förhållanden kan påverka vilka aktiviteter som genomförs.

För att genomföra denna stödverksamhet enligt överenskommelsen har SMKR tillförts ekonomiska resurser från FM. SMKR har påbörjat arbetet med att tolka överenskommelsen med avsikt att ge ut till-

lämningsanvisningar till kamratföreningarna. Vissa kompletteringar och följdbeslut kommer att meddelas i informationsträffar med kamratföreningarnas styrelser. För att genomföra dessa träffar har SMKR inom sin styrelse fördelat regionala ansvarsområden för dessas genomförande. När detta läses har informationsträffar genomförts på orter i hela landet med deltagande av förband och kamratföreningar.

Det är nu viktigt att påpeka att denna stödverksamhet inte på något sätt ska hindra den normala verksamhet som kamratföreningarna bedriver, utan ska ses som ett ytterligare inslag i föreningarnas årsplaner. Det ekonomiska stöd som föreningarna får för att engagera sig i veteranstödet kommer förhoppningsvis att gynna de föreningar som åtar sig att delta i stödverksamheten.

Ett krav som överenskommelsen ställer är att i kamratföreningarna ska utses kamratstödjare. På orter med flera kamratföreningar kan flera föreningar samsas om en sådan om det är lämpligt med hänsyn till det antal veteraner och anhöriga som behöver stöd. Dessa kamratstödjare kommer att få genomgå särskild utbildning genom FM försorg.

Idag kan ingen svara på den naturliga frågan om hur många veteraner som bor på eller i närheten av den ort där kamratföreningen verkar. Denna information kommer förhoppningsvis i slutet av detta år. Vissa kamratföreningar, främst på garnisonsorter, är redan involverade i stödverksamheten genom samarbete med förbanden. Antalet veteraner i Sverige uppskattas till drygt 70.000 från alla försvarsgrenar. Det är viktigt att hålla i minnet att stödet till veteraner och anhöriga är helt oberoende av tidigare försvarsgrens- eller förbandstillhörighet och skall inte förväxlas med kamratföreningstillhörighet.

De övriga ideella organisationer som kamratföreningarna ska samarbeta med i stödverksamheten är Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna, Svenska Soldathemsförbundet och Invidzonen. Det förtjänar att påpekas att det handlar om ett samarbete, inte att vi ska klampa in på varandras verksamhetsområden. Sammanhållande för samarbetet lokalt är den eller de anställda på närmaste förband som innehar befattningen som Veteran- och anhörigsamordnare. Samarbetet åskådliggörs med artikelns "pusselbit". Mer information om dessa organisationer och deras verksamhet kan hämtas från respektive hemsida. Exempel på medlemsföreningar som Flottans Män och Yngve Blå kan ses härintill med separata artiklar.

Marinstugan och Flottans Män i Göteborg – Ny plats för ideellt stödarbete?

Kamratföreningen Flottans Män startades i Stockholm 1935. Den kallades då huvudföreningen eftersom det snabbt bildades lokalavdelningar på andra orter i landet.

Lokalavdelningen i Göteborg bildades 9 juni 1937 och förste ordförande blev kommandör G Blix. Medlemsavgiften var 2 kr/år, varav hälften skulle levereras till huvudföreningen i Stockholm. Första året blev antalet medlemmar 110. Krigsåren och åren närmast därefter präglades av ransoneringar. I inbjudan till årsmötet 1950 uppmanades deltagarna att "godhetsfullt medtaga en matsked kaffe".

Om förslaget att inrätta ett förtroenderåd med representanter för föreningar säger en styrelsemedlem: "Föreningen Flottans Män är en hobbysak och får inte tagas alltför allvarligt". En styrelsemedlem sade enligt ett protokoll 1950: "att medlemmarna i

gemen icke är hågade för organisationsarbete – de vill ha trevligt och angenämt och inte plågas av sådana här saker".

Årsmötet 1956 godkände att en damklubb skapades inom föreningen. **Damklubben Bojen** bildades den 23 april, för ömsesidigt stöd. Damklubben har sedan dess stött Flottans Män med frikostiga ekonomiska bidrag. 1967 fick föreningen hyra den byggnad som sedermera blev Marinstugan. Året efter beslutades att Marinstugan skulle hållas öppen för besökare under söndagarna. Kaffe, läsk och öl skall serveras!

1978 startades vår tidning **Pejling**. Lenart Möller tog 1981 initiativ till **Flottans Mäns sånggrupp**, som sedan dess varit ett fantastiskt rekryteringsinstrument till föreningen. Även sånggruppen har ekonomiskt

bidragit till vår verksamhet under åren. Damklubben Bojen har likaledes en sånggrupp. 1987 friköptes Marinstugan och den första stora tillbyggnaden skedde med eget kapital och en stor arbetsinsats av frivilliga medlemmar. Tillbyggnaden invigdes 1990 och 1994 nådde medlemsantalet 500. Ytterligare en utbyggnad invigdes 2004.

Riksförbundet Flottans Män omfattar idag 26 lokalavdelningar med c:a 3.800 medlemmar. Lokalföreningen i Göteborg omfattar idag cirka 370 medlemmar. Den medlem som varit med längst intogs 1961. Många medlemmar har under åren gjort stora insatser – arbeten, gåvor och ekonomiska bidrag. Många fortsätter arbeta för föreningen utan att låta sig hindras av en aktningsvärd ålder.

Flottans Män i Göteborg är en aktiv förening med ett stort utbud av aktiviteter under året. Klubbafton varje månad, oftast med en intressant föredragshållare. Öppet hus varje söndag under tiden september – april. Lunch för medlemmar och gäst två onsdagar varje månad. I stort sett är lokalen öppen varje förmiddag för medlemmarnas trevnad och social samvaro. Större evenemang är **Marinstugans dag**, oftast den första lördagen i maj. Second-handförsäljning och luciafirande skötes av Bojendamera. Dessa, både större och mindre aktiviteter, är nödvändiga för att föreningarnas ekonomi.

När kamratföreningarna i samarbete med de andra ideella organisationerna Soldathemsförbundet, Fredsbaskrarna och InvidZonen i Göteborgstrakten nu står inför uppgiften att medverka i stöd till veteraner och anhöriga kan Marinstugan vara ett utmärkt ställe att genomföra denna angelägna verksamhet.

Välkomna att titta in i vår stolthet – Marinstugan!

BERTIL ANDREASSON
ordförande

Marinstugan på Örlogsvägen vid Nya varvet

Flottan under förbandets storhetstid

Kamratföreningen Yngve Blå

Kamratföreningen bildades 1999 på initiativ av den dåvarande förbandschefen Roger Eliasson, numera i högsta grad verksam vid AEROSEUM på Säve. Förbandet var då fortfarande ett marint förband och dess anropssignal var just Yngve Blå, varför det föll sig naturligt att välja denna som kamratföreningens namn. Föreningen omfattar idag omkring hundra medlemmar.

Ett stort arbete som engagerade många av både yngre och äldre kamrater var insamling av berättelser om vad som tilldragit sig under förbandets historia. Detta resulterade 2004 i tryckning och utgivning av boken *Marin-flyget på Västkusten*, en kronologisk historik över förbandets verksamhet sedan ankomsten till Torslanda 1959.

År 2006, då förbandet var nedlagt och Säve lämnats, slogs den tidigare mässföreningen på Säve ihop med kamratföreningen. Föreningen erbjöds genom ett samarbetsavtal

med Garnisonssällskapet på Kåringberget lokaler för sin verksamhet. Delar av föreningens tillhörigheter och inventarier är numera deponerade dels på Älvsborgsmässen och dels i mässen på Kånsö.

Ett antal av föreningens medlemmar deltagit i arbetet på AEROSEUM med att klargöra en Helikopter 4 som avses flygas som veteranhelikopter. Arbetet kräver gällande tekniker-certifikat och omfattar även ett antal tillstånd för denna typ av flygning.

Det enda helikopterveronet med förbandets personal som medfört dödsfall inträffade den 18 november 2003 i Nordre Älvs mynning då sex besättningsmedlemmar omkom. Denna tragiska olyckshändelse kommer föreningen att högtidlighålla samma datum

i år med förhoppningsvis många anhöriga och föreningsmedlemmar närvarande. Cere monin kommer att genomföras vid den minnessten som nu är placerad nedanför mässen på Kåringberget.

Föreningen har inte några regelbundna träffar förutom årsmötet och en julfest. Helikoptervapnets utveckling i Sverige är ett ämne som vi försöker följa och informera om. Genom att vi fortfarande har veteraner i våra led från Kongo-kriget i början av 1960-talet kommer kanske den nya uppgiften att delta i stödet till veteraner och anhöriga att ge anledning till frekventare samlingar.

Föreningens hemsida kan nås genom att söka på vårt namn.

BERTIL ANDREASSON

Ubåtsklubben Nordkaparen

Nordkaparen startade den 20 april 2002 då ett antal gamla ubåtsmän i varierande åldrar samlats ombord på Jagaren J 19 Småland i Göteborg. Där fanns några som endast gjort värnplikten ombord och där fanns de som tjänstgjort ombord på olika ubåtar under 30 år. Syftet med detta möte var att få ihop ett gäng och bilda en förening som skulle planera och ansvara för 100-årsfirandet av Svenska Ubåtsvapnet i Göteborg. Uppdraget kom från ubåtsflottiljen och den nybildade "Föreningen Ubåtsvapnet" som var sammanhållande för hela firandet. För Malmö och Göteborg genomfördes firandet under 2003 och för Karlskrona och Stockholm under 2004.

Redan i samband med vårt första möte beslutades att vår nybildade förenings namn skulle vara "Västkustens Ubåtsklubb Nordkaparen". Som klubbssymbol valdes att utnyttja ubåtsflottiljens hajar

med den skillnaden att den ordinarie treuddens byttes ut mot Göteborgs vapen.

Huvuddelen av 100-års firandet förlades till Göteborgs Maritima Centrum (idag Maritiman), där även en vandringsutställning sattes upp i lastrummet på bärgningsprämen Färdig. För utställningen svarade Statens Maritima Museer. Det genomfördes också en minnesceremoni (60 år) sedan ubåten Ulven minsprängdes utanför St. Pölsan. Sedan dess har flera minnesceremonier ägt rum för att hedra Ulvens besättning.

Medlemsantalet i samband med själva 100-årsfirandet var ca 20 st. och har i dag, maj 2013 vuxit till ca 400 medlemmar. Vi

är en öppen förening som även godkänner "ubåtsintresserade" och utländska medlemmar.

Under år 2005 fick vi vår första utländska vänförening med MMU Utstein i Horten. Vi har sedan dess årliga träffar med dem både i Göteborg och i Horten. Tack vare norrmännen har vi också anslutit oss till den internationella ubåtsmannaföreningen ISA. Det står för "International Submariners Association", en organisation med ett drygt 20-tal medlemsländer världen över. Varje år arrangerar någon av länderna ett möte där drygt 300 ubåtsmän från ett 20-tal nationer möts under trevliga former.

Ubåtsklubben har egen hemsida med adress www.nordkaparen.se

LARS NORDENBERG

Ordf

Vad gjorde jag sedan? Forts. från sidan 19

I mitt ledarskap under tiden i Bollebygd var det två saker som gjorde att man uppfattades som en bra karl. Det var: "jag tar detta på mitt ansvar" och att hade man lovat att återkomma med ett svar så gjorde man det. Detta var ju två saker som man som soldat hade fått klart för sig redan i september 1973.

Sedan att vara ute i verksamheterna var ju också något som var nytt och kanske lite skrämmande för nån/några. I min värld så hade man samma utrustning som truppen. Jag kommer nu till klass 3b som hade idrott. På en bänk stod läraren och ledde denna lektion – var inte ombytt för idrott. Det hade tagit mindre tid att byta om än förklara för mig varför man inte var ombytt, men även vi var överens när jag lämnade lektionen.

Vi är nu framme vid våren 2002, jag ringer till min instruktör på trossplutonen 1993/94, Jonny Eriksson. Jonny är vid tillfället personalchef på Ellos. Min fråga till Jonny är om han vill delta på en utbildning för blivande plutonchefer till Hemvärnet. Han upplyser mig då om att man söker en

produktchef till en ny befattning på Ellos. Han tycker att jag skall anmäla mitt intresse för detta. Sagt och gjort, jag gör detta till Man Power som sköter rekryteringen. Vid den tiden arbetar jag ihop med Mats Elf, då rektor i Töllsjö. Vi får nu båda möjlighet att båda byta karriärer, då jag erbjuds arbetet som produktionschef vid Nordens största distanshandelsföretag och Mats vid Försäkringskassan i Göteborg.

Så i juni börjar jag på Ellos logistikavdelning. Kan åter se stora likheter i att vara kompanichef/rektor/produktionschef. Budget, personalansvar och tuffa nyckeltal är det nu som gäller. Men, ta ansvar och har du lovat något så håll det, är fortfarande nyckelord i ledarskapet. Jag är nu "bataljonschef" med ca 800 st anställda på logistik/produktion. Och ordning – reda – ansvar, så lyckas jag/vi få bra koll på vår produktion och effektivitet. 2007 fick jag även förtroendet att ansvara för det kundcentrumet som ligger här i Viared.

Så idag har jag ansvar för all produktion

mot våra kunder vad gäller paket och service. Cirka 380 medarbetare och 15 arbetsledare stöttar mig varje dag i detta.

Lite tur, lyhördhet, bra medarbetare och en fantastisk familj med Karin i spetsen, ja då funkar det.

Med önskan om en skön sommar!

THOMAS LARSSON

C 44. Hvbat, Älvsborgsbataljonen

Redaktörens anmärkning: När jag arbetade med kurser i HLR (hjärt-lungräddning) i Bollebygd, var det i en grupp med personal från omsorgen. Nyfiket frågade jag om min kamrat Thomas hur han var som chef? Glatt svarade alla på en gång: Äntligen har vi fått en riktig chef med ansvar och kunnsighet, framförallt mycket rättvis.

LARS REHN

Robert Kartler talar vid en ceremoni på Längedrag

Här kappseglar man utanför Nya Älvsborgs fästning

SVK 100 år

En liten knatte var väldigt intresserad av SVK:s båt

En av många lyckliga efter att ha fått medalj av amiralen

På seminariet talade Lena Malm iförd sin borgmästarkedja

Sjövärnskåren (SVK) är en frivilligorganisation som har uppgiften att rekrytera och utbilda ungdomar och vuxna med tonvikt på den maritima verksamheten. Utbildningen ska tillgodose behovet av marint frivilliga i Försvarsmakten (FM) samt det civila samhällets behov av frivilliga vid katastrofer, olyckor och kriser. Dessutom ska SVK stödja FM med rekrytering till såväl anställning inom FM som till befattningar inom Hemvärdet.

Den 3-5 maj firade man sitt 100-årsjubileum med centrum på Eriksberg. Redaktionen hade tillfälle att träffa dessa målmedvetna och orienterade ungdomar under dagarna och vi imponerades av andan. Det man uppenbarligen lyckas med på sommarlägren på Kängö, Märsgårn och andra platser är att förmedla sådan djup kamratskap och starkt intresse för äkta sjömanskap som varje förälder och farförälder önskar sina efterkommande. Heders!

Inget fel på koncentrationen vid målkast med lina

En löpare tog ut sig över sina gränser, men övervakades diskret under återhämtningen av Skärgårdsbataljonens sjukvårdare

Ungdomarna vid tävlings simningarna

132. Säkerhetskompani Sjö, grupperat i Göteborg, är specialiserat på att lösa allehanda spaningsuppgifter i kust- och skärgårdsmiljö. Förbandet har möjlighet att förflytta sig såväl på land som på vatten helt genom egen försorg.

För att lösa uppgifter i denna typ av miljö krävs soldater med god fysik, god psykisk status, stor flexibilitet och stort ansvarstagande. Patrullerna arbetar ofta autonomt under långa perioder, företrädesvis i skärgårdsterräng, men övas på att verka över hela landet.

Inne i tidningen skriver Mats Gustafsson om den krävande utbildningen som skapar ett särskilt slags gemenskap.

Alla bilder är tagna av Mats Gustafsson.

132. Säkerhetskompani Sjö

